משנה · ראשונים · ברטנורא · סדר טהרות

ברטנורא על משנה מקואות

רבנו עובדיה מברטנורא [הרע"ב]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ברטנורא על משנה מקואות

רבנו עובדיה מברטנורא [הרע"ב]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ברטנורא-על-משנה-מקואות/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
משנה א 5
משנה ב 5
משנה ג 5
משנה ד 6
משנה ה 6
משנה ו 7
משנה ז 7
משנה ח 7
פרק ב 7
משנה א 7
משנה ב 7
משנה ג 8
משנה ד 8
משנה ה 8
משנה ו 9
משנה ז 9
משנה ח 10
משנה ט 10
משנה י 10
פרק ג 11
משנה א 11
משנה ב 12
משנה ג 12
משנה ד 12
פרק ד 13
משנה א 13
משנה ב 13
משנה ג 14
משנה ד 14
משנה ה 15
פרק ה 15
משנה א 15
משנה ב 16
משנה ג 16
משנה ד 16
משנה ה 17
משנה ו 17
פרק ו 18
משנה א 18
משנה ב 18
משנה ג 19
משנה ד 19
משנה ה 19
משנה ז 20
משנה ח 20
משנה ט 20
משנה י 21
משנה יא 21
פרק ז 22
משנה א 22
משנה ב 23
משנה ג 23
משנה ד 23
משנה ה 23
משנה ו 23
משנה ז 24
פרק ח 24
משנה א 24
משנה ב 25
משנה ג 25
משנה ד 26

משנה ה 26
פרק ט 27
משנה א 27
משנה ב 27
משנה ג 28
משנה ד 28
משנה ה 28
משנה ו 29
משנה ז 29
פרק י 29
משנה א 29
משנה ב 30
משנה ג 30
משנה ד 31
משנה ה 31
משנה ו 32
משנה ז 32
משנה ח 33

פרק א

משנה א

שֵׁשׁ מַעֲלוֹת בַּמִּקְוָאוֹת. מְקוֹמוֹת שֶׁל כִּנּוּס מַיִם יֵשׁ בָּהֶן שֵׁשׁ מַעֲלוֹת, כָּל אַחַת מֵהֶן גְּדוֹלָה מֵחֲבֶרְתָּהּ:

מֵי גֵבִים. חֲפִירָה שֶׁבַּקַּרְקַע הַמְכֻנָּסִין בָּהּ מַיִם שֶׁאֵינָן שְׁאוּבִין, וְהֵן פָּחוֹת מֵאַרְבָּעִים סְאָה שֶׁהוּא שִׁעוּר מִקְוֶה:

גֵּבִים. לְשׁוֹן מַיִם מְגֻבָּא (ישעיה ל):

שָׁתָה טָמֵא וְשָׁתָה טָהוֹר טָמֵא. אִם שָׁתָה מֵאוֹתָן הַמַּיִם טָמֵא תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ שָׁתָה מֵהֶן הַטָּהוֹר, נִטְמָא הַטָּהוֹר, לְפִי שֶׁנִּפְלָה טִפָּה מִפִּיו שֶׁל טָמֵא לְתוֹךְ הַגֻּבָּא, וְשֶׁמָּא שָׁתָה אוֹתָהּ הַטָּהוֹר וְנִטְמָא, דְּהַשּׁוֹתֶה מַשְׁקִין טְמֵאִים פּוֹסֵל אֶת הַתְּרוּמָה. וְהוּא מִשְּׁמֹנָה עָשָׂר דָּבָר שֶׁגָּזְרוּ בּוֹ בַּיּוֹם כִּדְאִיתָא פֶּרֶק קַמָּא דְּשַׁבָּת. וְאַף עַל גַּב דְּאֵינוֹ פּוֹסֵל אֶת הַתְּרוּמָה אֶלָּא אִם כֵּן שָׁתָה רְבִיעִית, מִכָּל מָקוֹם כְּשֶׁבָּאָה הַטִּפָּה הַטְּמֵאָה בְּפִיו, טִמְּאָה כָּל הַמַּשְׁקִין שֶׁבְּפִיו. וְאוֹתָהּ טִפָּה לֹא סָלְקָא לֵהּ הַשִּׁקָּה בַּגֻּבָּא, דְּמֵירֵי כְּשֶׁאֵין בּוֹ אַרְבָּעִים סְאָה כִּדְקָתָנֵי בְּסֵיפָא. וְעַל יְדֵי נְגִיעַת הַטָּמֵא אֵין מֵי הַגֻּבָּא מִטַּמְּאִים עַד שֶׁיִּתְלַשּׁוּ. וְהָכִי אִיתָא בַּתּוֹסֶפְתָּא:

מִלֵּא בִכְלִי טָהוֹר. מִן הַמַּיִם שֶׁבַּגֻּבָּא לְאַחַר שֶׁשָּׁתָה בּוֹ הַטָּמֵא, דְּחִישִׁינַן לְאוֹתָהּ טִפָּה כִּדְפִרִישִׁית, נִטְמָא הַכְּלִי, שֶׁהַכֵּלִים מִטַּמְּאִין בִּנְגִיעַת מַשְׁקִין טְמֵאִין:

אִם הֵדִיחַ. אֶת הַכְּפִר, טָמֵא, וְאִם לְאוּ טָהוֹר, מִפְּנֵי שֶׁאֵין מֵי גְּבָאִין עֲלוּלִים לְקַבֵּל טֻמְאָה עַד שֶׁיִּתְלַשּׁוּ, הִלְכָּךְ אִם לֹא הֵדִיחַ טָהוֹר, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁהִגְבִּיהַּ הַכְּפִר לֹא הֶחְשִׁבוּ מַיִם שֶׁבּוֹ לְקַבֵּל טֻמְאָה מִן הַטִּפָּה, שֶׁנִּתְבַּטְּלָה הַטִּפָּה בְּמַיִם הַטְּהוֹרִים. אֲבָל כְּשֶׁהֵדִיחַ, הֶחְשִׁבוּ וְהֻכְשְׁרוּ מַיִם שֶׁבְּיָדָיו לְקַבֵּל טֻמְאָה מִן הַטִּפָּה וְלֹא נִתְבַּטְּלָה בָּהֶן אֶלָּא אַדְרַבָּה נִטְמְאוּ וְטִמְּאוּ אֶת הַכְּפִר:

משנה ב

מִלֵּא בִכְלִי טָמֵא. לְעֵיל אִשְׁמְעִינַן כְּשֶׁהַטֻּמְאָה בָּאָה לַמַּיִם מֵהֲמַת אָדָם טָמֵא, וְהָכָא אַשְׁמְעִינַן כְּשֶׁהַטֻּמְאָה בָּאָה מֵהֲמַת כְּלִי [טָמֵא]:

משנה ג

נָפְלוּ מַיִם טְמֵאִים. הָכָא אַשְׁמְעִינַן שֶׁמֵּי גְּבָאִים הַלָּלוּ מְקַבְּלִין טֻמְאָה עַל יְדֵי מַשְׁקִין טְמֵאִין שֶׁנָּפְלוּ בָּהֶן:

רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר בֵּין שֶׁהֵדִיחַ בֵּין שֶׁלֹּא הֵדִיחַ. אַכָּלְהוּ קָאֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, בֵּין אַטֻּמְאָה שֶׁבָּאָה מֵהֲמַת אָדָם, בֵּין מֵהֲמַת כְּלִי, בֵּין מֵהֲמַת מַשְׁקִין, בְּכֻלְּהוּ סְבִירָא לֵיהּ בֵּין הֵדִיחַ בֵּין שֶׁלֹּא הֵדִיחַ טָמֵא הַכְּפִר. וְטַעֲמָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁאֲנִי אוֹמֵר שֶׁטִּפַּת הַמַּיִם טְמֵאִים שֶׁנָּפְלוּ

מִפִּי הַטָּמֵא אוֹ מִן הַכְּלִי אוֹ מִן הַמַּשְׁקִין טְמֵאִין, לְבַסּוֹף כְּשֶׁנָּפְלוּ כָּל הַמַּיִם נִשְׁתַּיְּרָה הַטִּפָּה הַהִיא עַל הַכְּכָר וְטִמְּאַתּוּ. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן:

משנה ד

אוֹ שֶׁהָלַךְ בָּהֶן הַטָּמֵא וְשָׁתָה טָהוֹר טָהוֹר. שֶׁאֵין מֵי גְּבָאִים עֲלוּלִים לְקַבֵּל טֻמְאָה עַד שֶׁיִּתְלְשׁוּ, כְּדַאֲמַרַן לְעֵיל:

אֶחָד מֵי גְבָאִים מֵי בוֹרוֹת מֵי שִׁיחִין. כֻּלְּהוּ שָׁוִין לְכָל הַדִּינִים דְּתָנִינַן בְּמַתְנִיתִין עַד הַמַּעֲלָה הַשֵּׁנִית. בּוֹרוֹת, הֵן עֲשׂוּיִין עֲגֻלִּין. שִׁיחִין, אֲרֻכִּין וּקְצָרִים. מְעָרוֹת, מְרֻבָּעוֹת וּמְכֻסּוֹת בְּקֵרוּי אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ לָהֶן פֶּה:

מֵי תַּמְצִיּוֹת שֶׁפָּסְקוּ. גְּשָׁמִים הַיּוֹרְדִים עַל הֶהָרִים וּמִתְמַצִּין הַמַּיִם וּמְבַעְבְּעִין מִן הֶהָרִים לְאַחַר שֶׁפָּסְקוּ הַגְּשָׁמִים וּפָסְקוּ הֶהָרִים מִזְּחִילָתָן, אוֹתָן הַמַּיִם הַנִּשְׁאָרִים הֵן כְּמֵי גְּבָאִים, וְאִם שָׁתָה מֵהֶן אָדָם טָמֵא אוֹ מִלֵּא בִכְלִי טָמֵא אוֹ נָפְלוּ בָהֶן מַשְׁקִין טְמֵאִין, אֵין הַטִּפָּה הַטְּמֵאָה מִתְבַּטֶּלֶת בָּהֶן. אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁלֹּא פָסְקוּ הֶהָרִים מִזְּחִילָתָן, אַף עַל פִּי שֶׁפָּסְקוּ הַגְּשָׁמִים, אֵין נֶחְשָׁבִין כְּמֵי גְבָאִים, וּמֵי הַגְּשָׁמִים הַנִּזְחָלִין אַחַר כָּךְ מִן הֶהָרִים מְבַטְּלִים הַטִּפָּה הַטְּמֵאָה אַף עַל פִּי שֶׁהַמַּיִם הָרִאשׁוֹנִים לֹא בִטְּלוּהָ. וְהָכִי תְּנַן בְּפֶרֶק ב' דְּמַכְשִׁירִין (משנה ג), מֵי שְׁפִיכוֹת שֶׁיָּרְדוּ עֲלֵיהֶם מֵי גְּשָׁמִים, אִם רֹב מִן הַטָּהוֹר, טָהוֹר, אֵימָתַי, בִּזְמַן שֶׁקָּדְמוּ מֵי שְׁפִיכוֹת, אֲבָל קָדְמוּ מֵי גְּשָׁמִים, אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא, מֵי שְׁפִיכוֹת טְמֵאִים:

הַקְּרוֹבִים לָעִיר וְלַדָּרֶךְ טְמֵאִים. דְּחִישִׁינַן שְׁמָא שָׁתָה [מֵהֶן] טָמֵא אוֹ מִלֵּא בִכְלִי טָמֵא:

עַד שֶׁיְּהַלְּכוּ רֹב בְּנֵי אָדָם. הַשַּׁיָּרוֹת הַהוֹלְכוֹת בְּדֶרֶךְ רְחוֹקָה. דְּאָז טְמֵאִים, שְׁמָא שָׁתָה מֵהֶן אָדָם טָמֵא אוֹ מִלֵּא בִכְלִי טָמֵא:

משנה ה

מֵאֵימָתַי טְהֳרָתָן. שֶׁל קְרוֹבִים וּרְחוֹקִין:

מִשֶּׁיָּרְדוּ וְיִשְׁטְפוּ. מִשֶּׁיֵּרְדוּ גְּשָׁמִים וְיִרְבּוּ מֵי הַגְּשָׁמִים עַל הַמַּיִם שֶׁהָיוּ בָהֶם כְּבָר קֹדֶם שֶׁשָּׁתָה [מֵהֶם] הַטָּמֵא אוֹ שֶׁמִּלֵּא מֵהֶם בִּכְלִי טָמֵא, וְגַם שֶׁיִּהְיוּ שׁוֹטְפִין וְיַעֲבְרוּ עַל שְׂפַת הַגֶּבֶא וְיֵצְאוּ לַחוּץ. וְשִׁעוּר הַשְּׁטִיפָה, כָּל שֶׁהוּא:

רַבּוּ. לֹא כְּבֵית שַׁמַּאי דְּבָעוּ תַּרְוַיְהוּ שֶׁיִּרְבּוּ וְיִשְׁטְפוּ, אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁרַבּוּ מֵי גְּשָׁמִים שֶׁבָּאוּ אַחַר כָּךְ עַל הַמַּיִם שֶׁהָיוּ בָהֶן בְּשָׁעַת טֻמְאָתָן, נִטְהֲרוּ, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא שָׁטְפוּ וְיָצְאוּ לַחוּץ:

רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר שָׁטְפוּ. מֵי גְּשָׁמִים עַל גְּדוֹתָיו שֶׁל גֶּבֶא וְיָצְאוּ לַחוּץ, נִטְהַר הַגֶּבֶא:

אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא רַבּוּ. מֵי הַגְּשָׁמִים שֶׁבָּאוּ אַחֲרֵי כֵן עַל הַמַּיִם שֶׁהָיוּ בַּגֶּבֶא בְּשָׁעַת טֻמְאָתָן:

כְּשֵׁרִים לַחַלָּה. מֵי גְּבָאִים הַלָּלוּ דְּתָנַן בְּמַתְנִיתִין, כְּשֵׁרִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן לַחַלָּה, לְלוּשׁ וּלְבַשֵּׁל בָּהֶן חַלָּה:

וְלִטֹּל מֵהֶן לַיָּדַיִם. לְכָל דָּבָר שֶׁצָּרִיךְ נְטִילַת יָדַיִם:

משנה ו

מֵי תַּמְצִיּוֹת שֶׁלֹּא פָסְקוּ. הֶהָרִים מִזְּחִילָתָן וַעֲדַיִן הֵן מְבַצְּבְּצִין מֵימֵי הַגְּשָׁמִים שֶׁיָּרְדוּ עֲלֵיהֶן, אֵלּוּ מְבַטְּלִים הַטִּפָּה הָרִאשׁוֹנָה הַטְּמֵאָה שֶׁהָיְתָה בַּגֶּבֶא. לְפִיכָךְ שָׁתָה טָמֵא וְשָׁתָה טָהוֹר כָּל זְמַן שֶׁלֹּא פָסְקוּ, טָהוֹר, דְּמַיִם טְמֵאִים שֶׁנִּפְלוּ שָׁם, נִטְהָרוּ. וְזוֹ הִיא הַמַּעֲלָה, דְּהָנֵי דְּלֵעֵיל לֹא עָלְתָה טְבִילָה לַמַּיִם הַטְּמֵאִים, וְאִלּוּ הָכָא עָלְתָה. אֲבָל אֵין כְּשֵׁרִים לִטְבִילַת אָדָם וְכֵלִים וְיָדַיִם:

משנה ז

טוֹבְלִין. בְּנֵי אָדָם כָּל גּוּפוֹ:

וּמַטְבִּילִין. הַכֵּלִים, וְהַיָּדַיִם לְמִידֵי דְּבָעֵי טְבִילַת יָדַיִם וְלֹא סַגִּי בִּנְטִילָה, כְּגוֹן לַקֹּדֶשׁ:

מַעְיָן. שֶׁמֵּימָיו נוֹבְעִים, וְהַמַּיִם הַנּוֹבְעִים מְעַטִּים מִן הַמַּיִם שְׁאוּבִין שֶׁשָּׁפְכוּ בְּתוֹכוֹ:

שָׁוֶה לַמִּקְוֶה לְטַהֵר בְּאַשְׁבֹּרֶן. וְלֹא בְּזוֹחֲלִין. דְּקַיְמָא לָן מַעְיָן מְטַהֵר בְּזוֹחֲלִין וּמִקְוֶה מְטַהֵר בְּאַשְׁבֹּרֶן, וְהַאי מִשּׁוּם מַיִם שְׁאוּבִים מְרֻבִּים שֶׁבּוֹ שָׁוֶה לַמִּקְוֶה לְטַהֵר בְּאַשְׁבֹּרֶן וְלֹא בְּזוֹחֲלִין:

וְלַמַּעְיָן לְהַטְבִּיל בּוֹ בְּכָל שֶׁהוּא. וְלֹא בָּעֵי אַרְבָּעִים סְאָה כְּמִקְוֶה, דְּאֵין מִקְוֶה מְטַהֵר בְּפָחוֹת מֵאַרְבָּעִים סְאָה, וְהַאי מְטַהֵר בְּכָל שֶׁהוּא כְּמַעְיָן:

משנה ח

מַיִם מֻכָּיִן. מַיִם נוֹבְעִים שֶׁהֵן מְלוּחִים אוֹ חַמִּים:

שֶׁהֵן מְטַהֲרִים בְּזוֹחֲלִין. וְאִלּוּ מַעְיָן שֶׁמֵּימָיו מֻעָטִים דְּלֵעֵיל אֵינוֹ מְטַהֵר בְּזוֹחֲלִין אֶלָּא בְּאַשְׁבֹּרֶן:

מַיִם חַיִּים. נוֹבְעִים שֶׁאֵינָן מֻכִּין:

שֶׁהֵן טְבִילָה לַזָּבִים. דִּכְתִיב (ויקרא טו) וְרָחַץ אֶת בְּשָׂרוֹ בְּמַיִם חַיִּים:

וְהַזָּיָה לַמְצֹרָעִים. דִּכְתִיב בְּהוּ (שם יד) אֶל כְּלִי חֶרֶשׂ עַל מַיִם חַיִּים:

וּכְשֵׁרִים לְקַדֵּשׁ בָּהֶן מֵי חַטָּאת. דִּכְתִיב בְּהוּ (במדבר יט) מַיִם חַיִּים אֶל כֶּלִי:

פרק ב

משנה א

הַטָּמֵא שֶׁיָּרַד לִטְבֹּל. סְפֵקוֹ טָמֵא. דְּאוֹקֵי גַּבְרָא אַחֶזְקָתֵיהּ וּבְחֶזְקַת טֻמְאָה הוּא:

משנה ב

בֵּין בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד בֵּין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים טְמֵאוֹת. אַף עַל גַּב דִּסְפֵק טֻמְאָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים סְפֵקוֹ טָהוֹר, הֵרֵי סְפֵק טָהֳרָה הוּא וְלֹא סְפֵק טֻמְאָה:

בְּטֻמְאָה חֲמוּרָה. בְּאַב הַטֻּמְאָה שֶׁמְּטַמֵּאתוֹ מִן הַתּוֹרָה:

טֻמְאָה קַלָּה. דְּרַבָּנָן:

אֲכָל אֳכָלִים טְמֵאִים. אֲכָל חֲצִי פְּרָס מֵאֳכָלִים טְמֵאִים, אוֹ שָׁתָה רְבִיעִית מַשְׁקִין טְמֵאִין, נִפְסַל גּוּפוֹ מִלֶּאֱכֹל בַּתְּרוּמָה, וּפוֹסֵל אֶת הַתְּרוּמָה מִדְּרַבָּנָן. וְכֻלָּן מִשְׁמָנָה עָשָׂר דָּבָר שֶׁגָּזְרוּ בּוֹ חֲכָמִים, וְכֻלָּן מְפֹרָשִׁים בְּפֶרֶק קַמָּא דְּשַׁבָּת:

וַאֲפִלּוּ טָבַל. דְּהַשְׁתָּא אִיכָּא תַּרְתֵּי לְרִיעוּתָא, שֶׁמָּא לֹא טָבַל כְּלָל, וַאֲפִלּוּ טָבַל, שֶׁמָּא קֹדֶם טְבִילָה נִתְחַסֵּר, אֲפִלּוּ הָכִי סְפֵקוֹ טָהוֹר:

רַבִּי יוֹסֵי מְטַמֵּא. וַאֲפִלּוּ בְּטֻמְאָה דְּרַבָּנָן. מְשׁוּם דְּגַבְרָא בְּחֶזְקַת טֻמְאָה:

אֲבָל סְפֵקוֹ לְטַמֵּא וּלְטַמֵּא. כְּגוֹן סָפֵק אָכַל אֳכָלִים טְמֵאִים אוֹ לֹא אָכַל, הֲרֵי סְפֵקוֹ לְטַמֵּא, אוֹ וַדַּאי אָכַל אֳכָלִים טְמֵאִים, סָפֵק נָגַע בִּכְכָר שֶׁל תְּרוּמָה סָפֵק לֹא נָגַע, הֲרֵי סְפֵקוֹ לְטַמֵּא, בְּהֶנֵי מְטַהֵר רַבִּי יוֹסֵי, דְּאֵין כָּאן חֶזְקַת טֻמְאָה. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

משנה ג

סְפֵק מַיִם שְׁאוּבִים שֶׁטָּהֲרוּ חֲכָמִים. בְּמַסֶּכֶת טָהֳרוֹת פֶּרֶק הַזּוֹרֵק טֻמְאָה, תָּמָן תְּנִינַן, אֵלּוּ סְפֵקוֹת שֶׁטָּהֲרוּ חֲכָמִים סָפֵק מַיִם שְׁאוּבִין לַמְקֻוֶה:

סָפֵק נָפְלוּ. שְׁלֹשָׁה לֻגִּין מַיִם שְׁאוּבִים בְּמִקְוֶה חָסֵר:

סָפֵק יֶשׁ בָּהֶן אַרְבָּעִים סְאָה. כְּלוֹמַר סָפֵק הָיָה בַּמִּקְוֶה אַרְבָּעִים סְאָה כְּשֵׁרִים קֹדֶם שֶׁנָּפְלוּ הַשְּׁאוּבִין, דְּשׁוּב אֵין הַשְּׁאוּבִין פּוֹסְלִין אוֹתוֹ:

שֶׁיֵּשׁ לוֹ בַּמֶּה יִתְלֶה. שֶׁיֵּשׁ לוֹ מָקוֹם לִתְלוֹת נְפִילָתָן שֶׁלֹּא גָּרְמוּ לוֹ פְּסוּל:

שֶׁאֵין לוֹ בַּמֶּה יִתְלֶה. דְּמַה נַּפְשָׁךְ בְּהֵי מִנַּיְהוּ דְּנָפַל פְּסָלוּהוּ, הִלְכָךְ שְׁנֵיהֶם פְּסוּלִין. וְהַאי דְּמַטַּהֲרִינַן הָכָא סְפֵק מַיִם שְׁאוּבִין בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ בַּמֶּה לִתְלוֹת, הַיְנוּ מִשּׁוּם דְּשְׁאוּבִין דְּרַבָּנָן. וְהָא דְּתַנְיָא בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים אַף מַעְיָן וּבוֹר מִקְוֶה מַיִם, מַה מַּעְיָן בִּידֵי שָׁמַיִם אַף מִקְוֶה בִּידֵי שָׁמַיִם, אַסְמַכְתָּא בְּעָלְמָא הִיא:

משנה ד

בַּתְּחִלָּה. שֶׁלֹּא הָיָה בַּמִּקְוֶה מַיִם כְּלָל כְּשֶׁנָּפַל בּוֹ רְבִיעִית מַיִם שְׁאוּבִין, וְנִשְׁלַם אַחַר כָּךְ שְׁעוּרוֹ בְּמֵי גְּשָׁמִים:

עַל פְּנֵי הַמַּיִם. לְאַחַר שֶׁהָיוּ בּוֹ הַרְבֵּה מַיִם כְּשֵׁרִים:

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

משנה ה

שֶׁל לֹג לֹג. לֹג אֶחָד בְּכָל גַּמָּא:

עַד שֶׁלֹּא הִגִּיעוּ לְגֶמָא שְׁלִישִׁית כָּשֵׁר. דַּהֲוֵי לֵיהּ כְּמִקְוֶה שֶׁלֵּם שֶׁנִּפְלוּ לְתוֹכוֹ שְׁלֹשָׁה לֻגִּין מַיִם שְׁאוּבִין דְּלֹא פְּסָלוּהוּ, וְהָכָא נַמִּי הוֹאִיל וְהָיוּ בַּמִּקְוֶה אַרְבָּעִים סְאָה קֹדֶם שֶׁהִגִּיעוּ הַמַּיִם לְגֶמָא שְׁלִישִׁית, לֹא נִפְסַל הַמִּקְוֶה:

כְּמִקְוֶה סָמוּךְ לְמִקְוֶה. כְּמִקְוֶה כָּשֵׁר הַסָּמוּךְ לְשָׁאוּב, שֶׁזֶּה עוֹמֵד בְּכַשְׁרוּתוֹ וְזֶה עוֹמֵד בְּפַסְלוּתוֹ, וְהָכָא נַמִּי הַמַּיִם שֶׁבַּגֶּמּוֹת כְּעוֹמְדִים בִּפְנֵי עַצְמָם חֲשִׁיבִי וְלֹא כִּמְעָרְבִין. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן:

משנה ו

הַמְסַנֵּק. כְּמוֹ הַמְסַלֵּק. שֶׁמְּסַלֵּק אֶת הַטִּיט לְצַד אֶחָד. וְלֹא שֶׁתְּלַשׁ הַטִּיט מִן הַמַּיִם, אֶלָּא בְּתוֹךְ הַמַּיִם סִלְקוֹ לְצַד אֶחָד. שֶׁאִם תְּלָשׁוֹ מִן הַמַּיִם נֶחֱשָׁב כְּשָׁאוּב, וְאִם מָשְׁכוּ מִמֶּנּוּ שְׁלֹשָׁה לֻגִּין פּוֹסֵל אֶת הַמִּקְוֶה. וְדַוְקָא כְּשֶׁאֵין בַּמִּקְוֶה אַרְבָּעִים סְאָה, הוּא דִּשְׁלֹשָׁה לֻגִּין מַיִם שְׁאוּבִין פּוֹסְלִין אֶת הַמִּקְוֶה. אֲבָל אִם הָיוּ בוֹ אַרְבָּעִים סְאָה, אֵין כָּל מַיִם שְׁאוּבִין שֶׁבָּעוֹלָם פּוֹסְלִין אוֹתוֹ:

וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַכְשִׁיר. מִשּׁוּם דְּאֵין מִתְכַּוֵּן לַשְּׁאִיבָה אֶלָּא לְסַלֵּק אֶת הַטִּיט לְמָקוֹם אֶחָד. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן:

משנה ז

לְנַגְּבָן. תַּרְגּוּם וְהִנֵּה חָרְבוּ, וְהָא נְגוּבוּ. וְדַוְקָא לְנַגְּבָן, שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן לְקַבֵּל הַמַּיִם, לְכָךְ לֹא נַעֲשׂוּ שְׁאוּבִים, דִּכְתִיב [וַיִּקְרָא יא] אַךְ מַעְיָן וּבוֹר, מַה מַּעְיָן שֶׁאֵין בּוֹ תְּפִיסַת יְדֵי אָדָם, אַף בּוֹר שֶׁאֵין בּוֹ תְּפִיסַת יְדֵי אָדָם:

אִם עוֹנַת גְּשָׁמִים הִיא. שֶׁנִּתְקַשְּׁרוּ שָׁמַיִם בְּעָבִים וְיָרְדוּ גְּשָׁמִים:

אִם יֶשׁ בּוֹ כְּמַעַט מַיִם בַּבּוֹר. גָּרְסִינַן. וְלֹא גָּרְסִינַן אוֹ:

יְשַׁבֵּר. הַקַּנְקַנִּים וְיִפְּלוּ הַמַּיִם שֶׁבְּתוֹכָן לַבּוֹר, דְּהַמְשָׁכָה הִיא, כְּיָון שֶׁמִּתּוֹךְ כֵּלִים שְׁבוּרִים נוֹפְלִים לַבּוֹר:

וְאִם לָאו. שֶׁאֵינָהּ עוֹנַת גְּשָׁמִים, אִי נַמִּי שֶׁאֵין מַיִם בַּבּוֹר:

לֹא יְשַׁבֵּר. דְּאִם אֵינָהּ עוֹנַת גְּשָׁמִים הֲרֵי לֹא יוּכַל לַעֲשׂוֹת מִקְוֶה מִן הַמַּיִם שֶׁבַּקַּנְקַנִּים בִּלְבַד, דִּסְבִירָא לֵיהּ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר שְׁאוּבָה שֶׁהִמְשִׁיכוּהָ כֶּלְיָה אוֹ רֶבֶד, פְּסוּלָה. אֲבָל כְּשֶׁהִיא עוֹנַת גְּשָׁמִים, יְשַׁבֵּר לְהַמְשִׁיךְ אֵלּוּ הַמַּיִם וְיִתְמַלֵּא רֹב הַמִּקְוֶה בְּמֵי גְּשָׁמִים. וּכְשֶׁאֵין בּוֹ מַיִם כְּלָל, לֹא יְשַׁבֵּר אַף עַל פִּי שֶׁהִיא עוֹנַת גְּשָׁמִים, שֶׁמָּא יִפְּלוּ מִן הַמַּיִם לַבּוֹר רְבִיעִית קֹדֶם שְׁבִירָה. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְטַעְמֵיהּ דְּאָמַר לְעֵיל רְבִיעִית מַיִם פּוֹסְלִים אֶת הַמִּקְוֶה (לכתחלה) [בַּתְּחִלָּה]:

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ יְשַׁבֵּר. דְּקִסְבַר שְׁלֹשָׁה לֻגִּין פּוֹסְלִין אֶת הַמִּקְוֶה בֵּין בַּתְּחִלָּה בֵּין בַּסּוֹף, וְלֹא רְבִיעִית, וְלֹא חָיְשִׁינַן שֶׁמָּא יִפְּלוּ לַבּוֹר שְׁלֹשָׁה לֻגִּין קֹדֶם שְׁבִירָה. וְאַף

עַל גַּב דְּלָאו עוֹנַת גְּשָׁמִים הִיא, יְשַׁבֵּר, דְּיָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ עַד שֶׁעוּר מִקְוֶה, דְּקָסָבַר שְׁאוּבָה שֶׁהִמְשִׁיכָהּ כֻּלָּהּ, טְהוֹרָה. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

אוֹ יִכְפֶּה. שֶׁכּוֹפֶה הַקַּנְקַנִּים שֶׁעַל הַגַּג שֶׁלֹּא יִפָּלוּ הַמַּיִם מִתּוֹכָן לַבּוֹר, אֶלָּא יִפָּלוּ לְצַד אַחֵר וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִים לַבּוֹר:

אֲבָל לֹא יְעָרֶה. שֶׁאִם הִגְבִּיהַּ הַקַּנְקַנִּים וְעָרָה אוֹתָן, נַעֲשׂוּ כְּמַיִם שְׁאוּבִין, שֶׁהֲרֵי יֵשׁ בָּהֶן תְּפִיסַת יְדֵי אָדָם:

משנה ח

הַסַּיָּד. אֻמָּן הַסָּד אֶת הַבּוֹר בְּסִיד כְּדֵי שֶׁיַּחֲזִיק מַיְמָיו, וְדָרְכּוֹ לְהָבִיא הַסִּיד לַבּוֹר בְּעָצִיץ, וְאוֹתוֹ בּוֹר הָיוּ בוֹ מַיִם כְּשֵׁרִים וְנִשְׁקַע הֶעָצִיץ לְתוֹךְ הַמַּיִם וְנִתְמַלֵּא:

אִם הָיוּ הַמַּיִם צָפִים עַל גַּבָּיו כָּל שֶׁהוּא יְשַׁבֵּר. שֶׁלֹּא נִשְׁאֲבוּ הַמַּיִם, דְּכָל שָׁעָה הֵן מִתְעָרְבִין. אֲבָל אִם הָיָה מַעֲלֶה הֶעָצִיץ בְּיָדוֹ הָיוּ נִפְסָקִים וְנַעֲשִׂים תְּלוּשִׁין:

וְאִם לָאו. שֶׁאֵין הַמַּיִם צָפִים עַל גַּבָּיו:

לֹא יְשַׁבֵּר. וּכְשֶׁאֵינָהּ עוֹנַת גְּשָׁמִים אַיְירֵי. דְּאִם הָיָה עוֹנַת גְּשָׁמִים כֵּיוָן דְּאִיכָּא מַיִם בַּבּוֹר יְשַׁבֵּר, כְּדַאֲמַרַן:

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ יְשַׁבֵּר. דְּיָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ, כִּדְפָרִישְׁנָא לְעֵיל:

משנה ט

הַמְסַדֵּר קַנְקַנִּים בַּבּוֹר וְנִתְמַלְּאוּ אַף עַל פִּי שֶׁבָּלַע הַבּוֹר אֶת מֵימָיו. וְאֵין מַיִם בַּבּוֹר אֶלָּא אֵלּוּ שֶׁבַּקַּנְקַנִּים:

הֲרֵי זֶה יְשַׁבֵּר. כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דְּאֵין רְבִיעִית פּוֹסֶל, וּמְשַׁבֵּר אֶת הַקַּנְקַנִּים וְעוֹשֶׂה מִקְוֶה בַּתְּחִלָּה:

משנה י

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר בַּטִּיט וּבַמַּיִם. כְּשֶׁהַמַּיִם צָפִים עַל גַּבֵּי הַטִּיט וַאֲפִלּוּ רַגְלָיו שׁוֹקְעוֹת בַּטִּיט מַטְבִּילִין לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, מִפְּנֵי שֶׁהַמַּיִם מַקְדִּימִים. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר לֵית לֵיהּ הַאי סְבָרָא. אֲבָל אִם הָיָה מַטְבִּיל כְּלִי קָטָן בַּמַּיִם הַצָּפִים עַל גַּבֵּי הַטִּיט, בְּהָא מוֹדֶה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּעָלְתָה לוֹ טְבִילָה, כֵּיוָן שֶׁלֹּא הָיָה שׁוֹקֵעַ בַּטִּיט כְּלָל וּמִצְטָרֵף לְהַשְׁלִים אַרְבָּעִים סְאָה. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:

שֶׁהַקַּנָּה יוֹרֵד מֵאֵלָיו. שֶׁהוּא רַךְ וְנִמּוֹחַ כָּל כָּךְ שֶׁאִם יְשִׁימוּ בּוֹ קַנָּה יִשְׁקַע בַּטִּיט מֵאֵלָיו:

מְקוֹם שֶׁאֵין קַנָּה הַמִּדָּה עוֹמֵד. קַנָּה שְׁמוּדְּדִין בּוֹ אֵינוֹ עוֹמֵד מֵאֵלָיו בְּתוֹכוֹ, וְזֶה אֵינוֹ רַךְ וְנִמּוֹחַ כְּרֹאשׁוֹן:

מִשְׁקֹלֶת. בְּדִיל שֶׁל הַבַּנָּאִים. וְכָל הַשִּׁעוּרִין הַלָּלוּ כָּל אֶחָד מוֹסִיף בְּקִשּׁוּי הַטִּיט וְעָבְיוֹ, שֶׁהָרִאשׁוֹן רַךְ מִכֻּלָּם, וְהַשֵּׁנִי קָשֶׁה הֵימֶנּוּ, וְהַשְּׁלִישִׁי קָשֶׁה הֵימֶנּוּ, וְכֵן כֻּלָּם:

בְּפִי חֲבִית. שֶׁפִּיהָ צַר וְקָטָן. וְאִם הַטִּיט רַךְ כָּל כָּךְ שֶׁיָּכוֹל לִשְׁפֹּךְ וּלְהִכָּנֵס בְּפִי הַצַּר שֶׁל חָבִית, עָלְתָה לוֹ טְבִילָה:

שְׁפוֹפֶרֶת הַנּוֹד. שְׁפוֹפֶרֶת שֶׁל קָנֶה שֶׁמַּנִּיחִין עַל פִּי הַנּוֹד שֶׁשּׁוֹפְכִים לְתוֹכוֹ. וְשִׁעוּר הַנֶּקֶב שֶׁל שְׁפוֹפֶרֶת הַנּוֹד, שֶׁיְּהֵיוּ חוֹזְרוֹת בּוֹ שְׁתֵּי אֶצְבָּעוֹת בֵּינוֹנִיּוֹת, שֶׁהֵן רֹחַב שְׁתֵּי אֶצְבָּעוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת שֶׁל פַּס הַיָּד, לֹא הַגּוּדָל:

הַנִּמְדָּד בַּלֹּג. כָּל זְמַן שֶׁהוּא רַךְ כָּל כָּךְ שֶׁהוּא נִמְדָּד בַּלֹּג וְהוּא כְּלִי שֶׁמַּחֲזִיק שֵׁשׁ בֵּיצִים, הוּא נִמְדָּד עִם הַמִּקְוֶה וְטוֹבְלִין בּוֹ. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

פרק ג

משנה א

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר כו'. וְלָזֶה לֹג וּמֶחֱצָה וְנִתְעָרְבוּ. וַהֲרֵי יֵשׁ כָּאן שְׁלֹשָׁה לֹגִּין מַיִם שְׁאוּבִין שֶׁהֵן פּוֹסְלִין אֶת הַמִּקְוֶה, אַף עַל פִּי כֵן כְּשֵׁרִין:

שֶׁלֹּא נִקְרָא עֲלֵיהֶם שֵׁם פְּסוּל. שֶׁאִם הָיוּ מוֹסִיפִין מַיִם כְּשֵׁרִין בְּכָל אֶחָד עַד תַּשְׁלוּם שִׁעוּר שֶׁל מִקְוֶה, הָיָה כָּל אֶחָד מֵהֶן כָּשֵׁר:

וְנֶחְלַק לִשְׁנַיִם. וְהוֹסִיפוּ בְּכָל אֶחָד מַיִם כְּשֵׁרִים עַד שֶׁיֵּשׁ בְּכָל אֶחָד מֵהֶם כְּשִׁעוּר מִקְוֶה:

פָּסוּל. כָּל אֶחָד מֵהֶן:

וְחָסַר אֲפִלּוּ קֹרְטוֹב. לְאַחַר שֶׁנִּפְלוּ עָלָיו שְׁלֹשָׁה לֹגִּין מַיִם שְׁאוּבִין מְצֻמְצָמִים נֶחְסַר מִמֶּנּוּ אֲפִלּוּ קֹרְטוֹב שֶׁל מַיִם:

כָּשֵׁר. לְהוֹסִיף עָלָיו מַיִם וּלְהַשְׁלִימוֹ לְשִׁעוּר מִקְוֶה. שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁבְּאוֹתוֹ קֹרְטוֹב שֶׁחָסַר, לֹא חָסַר מֵעַט מִן הַשְּׁלֹשָׁה לֹגִּין, וְנִמְצָא שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ שְׁלֹשָׁה לֹגִּין מַיִם שְׁאוּבִין:

קֹרְטוֹב. חֵלֶק מִשִּׁשִּׁים בַּלֹּג:

עַד שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ מִלְּאוֹ. הַמַּיִם שֶׁהָיוּ בּוֹ תְּחִלָּה כְּשֶׁנִּפְלוּ בּוֹ שְׁלֹשָׁה לֹגִּין מַיִם שְׁאוּבִין:

וְעוֹד. מְעַט יוֹתֵר כְּדֵי לְחַסֵּר מִשְּׁלֹשָׁה לֹגִּין. כְּגוֹן מִקְוֶה שֶׁהָיוּ בּוֹ עֶשְׂרִים סְאָה מַיִם כְּשֵׁרִים וְנָפְלוּ לְתוֹכוֹ שְׁלֹשָׁה לֹגִּין מַיִם שְׁאוּבִין וְנִתְמַלֵּא אַחַר כָּךְ מֵי גְּשָׁמִים, לְעוֹלָם הוּא בְּפָסוּלוֹ עַד שֶׁיּוֹצִיא מִמֶּנּוּ עֶשְׂרִים סְאָה שֶׁהָיוּ שָׁם תְּחִלָּה, וְעוֹד מְעַט יוֹתֵר, לְמַעֵט שְׁלֹשָׁה לֹגִּין:

משנה ב

שֶׁיַּעֲמִיד בֶּחָצֵר אַרְבָּעִים סְאָה. מִקְוֶה כָּשֵׁר לְמַטָּה מִן הַפְּסוּל, וּפוֹתְקָן לַכָּשֵׁר כְּדֵי שֶׁיִּתְחַבְּרוּ, וְיִטְהַר הָעֶלְיוֹן הַפָּסוּל מִן הַתַּחְתּוֹן הַכָּשֵׁר, דְּאָמְרִינַן גּוּד אַסֵּיק. וְכָל שֶׁכֵּן אִם הַכָּשֵׁר לְמַעְלָה וְהַפָּסוּל לְמַטָּה, דְּאָמְרִינַן גּוּד אַחֵית:

אֶלָּא אִם כֵּן פָּסָק. שֶׁפָּסְקוּ מֵימָיו וְיָצְאוּ מִמֶּנּוּ מְלוֹאוֹ וְעוֹד כְּדַאֲמַרַן. וְיֵשׁ גּוֹרְסִים אֶלָּא אִם כֵּן פָּקַק, כְּלוֹמַר אֶלָּא אִם כֵּן סָתַם עַל הַמְּקוֶה אֲשֶׁר עָשָׂה עַד שֶׁלֹּא יִגַּע אֶחָד בְּאֵלֶּה הַמַּיִם. וְגִרְסָא רִאשׁוֹנָה נִרְאֶה לִי עִקָּר. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה:

משנה ג

וְהָאַמָּה נִכְנֶסֶת לוֹ. כְּגוֹן מֵי גְּשָׁמִים שֶׁבָּאוּ מִן הַמִּדְרוֹן וְנִכְנָסִים לוֹ:

הַסּוֹחֵט אֶת כְּסוּתוֹ. וְהַמַּיִם שֶׁהָיוּ נִבְלָעִים בּוֹ חֲשִׁיבֵי מַיִם שְׁאוּבִים, וּכְשֶׁהוּא סוֹחֲטָן לְתוֹךְ הַבּוֹר הֵן בָּאִין מִמְּקוֹמוֹת הָרְבֵּה שֶׁמִּכָּאן וּמִכָּאן לַבֶּגֶד:

וְהַמְּעָרֶה מִן הַצְּרָצוּר. כְּלִי חֶרֶס שֶׁעוֹשִׂין עַל פִּיו שְׂבָכָה כְּמִין מִכְבָּר מַעֲשֵׂה רֶשֶׁת, וְהַמְּעָרֶה מְמַלֵּא מַטִּיל הַמַּיִם מִמְּקוֹמוֹת הָרְבֵּה:

רַבִּי עֲקִיבָא מַכְשִׁיר. קָסָבַר דְּאֵין שְׁלֹשָׁה לֻגִּים מַיִם שְׁאוּבִין פּוֹסְלִין אֶת הַמִּקְוֶה אֶלָּא אִם כֵּן מַטִּילָן לַמִּקְוֶה מִכְּלִי אֶחָד וּמִמָּקוֹם אֶחָד, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּכְסוּת וְצַרְצוּר:

וַחֲכָמִים פּוֹסְלִים. דְּסָבְרֵי שְׁלֹשָׁה כֵּלִים מִצְטָרְפִין:

לֹא אָמְרוּ מַטִּילִין אֶלָּא מַטִּיל. כָּל זֶה קִבֵּל רַבִּי עֲקִיבָא מֵרַבּוֹתָיו, דִּכְלִי הַמַּטִּיל שְׁלֹשָׁה לֻגִּין מַיִם לַמִּקְוֶה פּוֹסֵל אֶת הַמִּקְוֶה:

וְלֹא כָךְ אָמְרוּ אֶלָּא שֶׁנִּפְלוּ. וְלֹא שְׁנָא מִכְּלִי אֶחָד אוֹ מִכֵּלִים הַרְבֵּה. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא:

משנה ד

מִכְּלִי אֶחָד מִשְּׁנַיִם וְכוּ'. סִיּוּמָא דְּמִלְּתֵיהּ דְּרַבָּנָן הִיא:

תִּשְׁעָה קַבִּין מַיִם. בַּעַל קֶרִי חוֹלֶה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִטְבֹּל, אִם נָתְנוּ עָלָיו תִּשְׁעָה קַבִּין מַיִם, טָהוֹר. וְאַשְׁמְעִינַן מַתְנִיתִין דְּלֹא שְׁנָא מִכְּלִי אֶחָד לֹא שְׁנָא מִשְּׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה כֵּלִים:

וְכֵן טָהוֹר שֶׁנִּפְלוּ עַל רֹאשׁוֹ וְעַל רֻבּוֹ שְׁלֹשָׁה לֻגִּין מַיִם שְׁאוּבִין. דְּפוֹסֵל אֶת הַתְּרוּמָה, כִּדְאָמְרִינַן פֶּרֶק קַמָּא דְּשַׁבָּת (דף יג), הֲנֵי שְׁלֹשָׁה לֻגִּין מִשְּׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה כֵּלִים מִצְטָרְפִין, מֵאַרְבָּעָה אֵין מִצְטָרְפִין:

בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים. דְּמִשְּׁנַיִם וּשְׁלֹשָׁה כֵּלִים מִצְטָרְפִין:

בִּזְמַן שֶׁלֹּא נִתְכַּוְּנוּ לְרַבּוֹת. אַמִּקְוֶה קָאֵי, שֶׁלֹּא נִתְכַּוְּנוּ לְהוֹסִיף עָלָיו כְּדֵי לְהַרְבּוֹת בּוֹ מַיִם:

אֲפִלּוּ קוֹרְטוֹב. שִׁעוּר מֵעָט, אֶחָד מִשִּׁשִּׁים וְאַרְבָּעָה בַּלּוֹג:

פרק ד

משנה א

הַמַּנִּיחַ כֵּלִים תַּחַת הַצִּנּוֹר. מַרְזֵב שֶׁמֵּי גְּשָׁמִים נִכְנָסִים בּוֹ וְיוֹרְדִים דֶּרֶךְ פִּיו לַמִּקְוֶה. וְהָכָא מַיְרֵי בְּצִנּוֹר שֶׁל עֵץ שֶׁקִּבְּעוֹ וּלְבַסּוֹף חֲקָקוֹ, דְּהוֹאִיל וְלֹא הָיָה תּוֹרַת כְּלִי עָלָיו כְּשֶׁקִּבְּעוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁחֲקָקוֹ אַחֲרֵי כֵן לֹא חֲשִׁיבֵי הַמַּיִם שֶׁבְּתוֹכוֹ מַיִם שְׁאוּבִים, הוֹאִיל וְלֹא הָיָה תּוֹרַת כְּלִי עָלָיו בְּתַלּוּשׁ:

וְאֶחָד כֵּלִים קְטַנִּים. דְּלֹא תֵּימָא דְּלָא חֲשִׁיבִי:

אֲפִלּוּ כְּלֵי גְלָלִים. דְּלָא חֲשִׁיבִי כֵּלִים לְעִנְיַן טֻמְאָה, חֲשִׁיבִי כֵּלִים לִפְסֹל אֶת הַמִּקְוֶה, אֲפִלּוּ אִם שְׁבָרָם אוֹ כָּפָה אוֹתָם, דְּלֹא דָמֵי לְמַנִּיחַ קַנְקַנִּים בְּרֹאשׁ הַגַּג לְנַגְּבָן:

וּבֵית הַלֵּל מְטַהֲרִין בְּשׁוֹכֵחַ. בְּפֶרֶק קַמָּא דְּשַׁבָּת בַּגְּמָרָא, מוֹקְמֵי פְּלוּגְתַּיְהוּ כְּשֶׁהִנִּיחָן תַּחַת הַצִּנּוֹר בִּשְׁעַת קְשׁוּר עָבִים וְנִתְפַּזְּרוּ וּשְׁכָחָן וְחָזְרוּ וְנִתְקַשְּׁרוּ, דְּבֵית שַׁמַּאי סָבְרֵי מִשּׁוּם פִּזּוּר עָבִים לֹא נִתְבַּטְּלָה מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרִאשׁוֹנָה, דְּגַלֵּי דַּעְתֵּיהּ שֶׁרָצָה שֶׁיִּפָּלוּ לְתוֹכָן. וּבֵית הִלֵּל סָבְרֵי בְּטְלָה מַחֲשַׁבְתּוֹ, דְּכִי נִתְפַּזְּרוּ, אַסַּח דַּעְתֵּיהּ, דְּקִסָּבַר לֹא יֵרְדוּ גְּשָׁמִים עוֹד. אֲבָל הִנִּיחָן תַּחַת הַצִּנּוֹר בִּשְׁעַת קְשׁוּר עָבִים וְאֵחֲרוּ הַגְּשָׁמִים לָבֹא וְיָצָא לְמְלַאכְתּוֹ וּשְׁכָחָן, דִּבְרֵי הַכֹּל הוֹאִיל וּמִתְחִלָּה לְכָךְ נִתְכַּוֵּן לֹא בָטְלָה מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּשִׁכְחָתוֹ. וְאִם הִנִּיחָן בִּשְׁעַת פִּזּוּר עָבִים, דִּבְרֵי הַכֹּל טְהוֹרִים, שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן מִתְּחִלָּה לְכָךְ:

בְּשׁוֹכֵחַ בֶּחָצֵר שֶׁהוּא טָהוֹר. בֶּחָצֵר שֶׁלֹּא תַּחַת הַצִּנּוֹר, וְנִתְמַלְּאוּ מִן הַנּוֹטְפִין וְנָפְלוּ לַמִּקְוֶה. דְּדָוְקָא תַּחַת הַצִּנּוֹר הוּא דְּפָלִיגִי בֵּית שַׁמַּאי, דְּגַלֵּי דַּעְתֵּיהּ דְּרָצָה שֶׁיִּפָּלוּ לְתוֹכָן, וּמִשּׁוּם פִּזּוּר לֹא בָטְלָה מַחֲשָׁבָה קַמַּיְתָא. אֲבָל מַנִּיחַ בֶּחָצֵר, אֲפִלּוּ בִּשְׁעַת קְשׁוּר, לֹא מוּכְחָא מֵעִקָּרָא מַחֲשַׁבְתּוֹ קַמַּיְתָא שֶׁפִּיר, הִלְכָךְ בָּטְלָה כְּשֶׁנִּתְפַּזְּרוּ:

עַדַיִן מַחֲלֹקֶת בִּמְקוֹמָהּ עוֹמֶדֶת. שֶׁלֹּא עָמְדוּ לְמַנְיַן עַל כָּךְ וְלֹא רַבּוּ תַּלְמִידֵי בֵּית שַׁמַּאי:

משנה ב

הַמַּנִּיחַ טַבְלָא תַּחַת הַצִּנּוֹר. לְהַמְשִׁיךְ הַמַּיִם לַמִּקְוֶה:

אִם יֵשׁ לָהּ לְבִזְבִּיז. שֶׁפָּה סָבִיב מֵאַרְבַּע רוּחוֹתֶיהָ, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לָהּ בֵּית קִבּוּל:

פּוֹסֶלֶת אֶת הַמִּקְוֶה. דַּהֲווּ לְהוּ מַיִם שְׁאוּבִים. וּמִשּׁוּם צִנּוֹר לֹא הָיָה מִפְּסִיל מִקְוֶה, דְּאֵירֵי בְּצִנּוֹר שֶׁקִּבְּעוֹ וּלְבַסּוֹף חֲקָקוֹ כִּדְפֵרִישִׁית:

זָקְפָהּ לִדּוֹחַ. כְּדֵי שֶׁתּוּדַח מִטִּפָּת שֶׁבָּהּ:

אֵינָהּ פּוֹסֶלֶת אֶת הַמִּקְוֶה. דְּלֹא קַיְמָא כְּדֶרֶךְ קִבָּלָתָהּ:

משנה ג

הַחוֹטֵט בְּצִנּוֹר. דֶּרֶךְ צִנּוֹר לִהְיוֹת פָּתוּחַ מִשְּׁנֵי צְדָדִים, וְאֵין פּוֹסֵל אֶת הַמְּקֻוֶה אֶלָּא אִם כֵּן חָקַק בּוֹ חֶקֶק מְעַט כְּדֵי לְקַבֵּל צְרוֹרוֹת הַמַּעֲכִבִים הִלּוּךְ הַמַּיִם, וּכְשֶׁחָקָקוֹ וּלְבַסּוֹף קִבָּעוֹ אַיְרִי, הוֹאִיל וְהָיָה עָלָיו תּוֹרַת כְּלִי כְּשֶׁהָיָה תָּלוּשׁ, הֲרֵי הַמַּיִם הָעוֹבְרִים בּוֹ שְׁאוּבִים הֵן וּפוֹסְלִים אֶת הַמְּקֻוֶה:

וּבְשֶׁל חֶרֶס. לָא חֲשִׁיב כְּלִי אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ לוֹ בֵּית קִבּוּל שֶׁל רְבִיעִית:

לֹא אָמְרוּ רְבִיעִית אֶלָּא בְּשִׁבְרֵי הַחֶרֶס. דְּוָקָא בִּכְלִי חֶרֶס לְאַחַר שֶׁנִּשְׁבַּר בָּעִינַן שֶׁיְּהֵא הַשֶּׁבֶר מַחֲזִיק רְבִיעִית. אֲבָל מִתְּחִלָּתוֹ אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא חָשׁוּב כְּלִי. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

מִתְחַלְחֲלִים. מִתְגַּלְגְּלִים בְּתוֹךְ בֵּית קִבּוּל, שֶׁאֵינָם מְהֻדָּקִים בּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁנִּתְמַלֵּא מֵהֶם אֶלָּא מִתְנַעֲנְעִים אֵילָךְ וְאֵילָךְ. לְשׁוֹן וַתִּתְחַלְחַל הַמַּלְכָּה (אסתר ד):

פּוֹסְלִין אֶת הַמְּקֻוֶה. דְּלֹא נִתְבַּטֵּל קִבּוּלוֹ:

יָרַד לְתוֹכוֹ. לְתוֹךְ בֵּית קִבּוּלוֹ:

עָפָר וְנִכְבַּשׁ. שֶׁהֶעָפָר נִקְבָּע וְנַעֲשָׂה מְהֻדָּק יָפֶה וְהַמַּיִם עוֹבְרִים עָלָיו. תַּרְגּוּם בַּמְּסִלָּה נַעֲלֶה (במדבר כ) בְּאֹרַח כְּבִישָׁא נִסַּק:

כָּשֵׁר. דְּאֵין כָּאן בֵּית קִבּוּל:

סִלּוֹן וְצִנּוֹר וּמַרְזֵב. אֶחָד הוּא:

שֶׁהוּא צַר מִכָּאן וּמִכָּאן. מִשְּׁנֵי פְּיוֹתָיו, מִמָּקוֹם שֶׁהַמַּיִם נִכְנָסִים בּוֹ וּמִמָּקוֹם שֶׁיּוֹרְדִים מִמֶּנּוּ לַמְּקֻוֶה:

וְרָחָב בָּאֶמְצַע. אֲפִלּוּ הָכִי לָא חֲשִׁיב לְקַבָּלָה כָּל זְמַן שֶׁלֹּא חָקַק בּוֹ לְקַבֵּל צְרוֹרוֹת:

משנה ד

מַיִם שְׁאוּבִים. שֶׁהֵן פְּסוּלִים לַמְּקֻוֶה:

וּמֵי גְּשָׁמִים. הַכְּשֵׁרִים:

שֶׁנִּתְעָרְבוּ בָּחָצֵר אוֹ בָעֵקֶה. גַּמָּא שֶׁהַמַּיִם מִתְקַבְּצִים בָּהֶן, אוֹ עַל מַעֲלוֹת הַמְּעָרָה, וּמִשָּׁם נִמְשְׁכוּ וְיָרְדוּ לַמְּקֻוֶה:

אִם רֹב מִן הַכָּשֵׁר. כְּגוֹן שֶׁעֶשְׂרִים וְאֶחָד סְאָה מֵהֶן מֵי גְּשָׁמִים וְתִשְׁעָה עָשָׂר מַיִם שְׁאוּבִין, כָּשֵׁר:

הָיוּ מְקַלְּחִין בְּתוֹךְ הַמַּיִם. שֶׁלֹּא יָרְדוּ לַמְּקֻוֶה עַל יְדֵי הַמְשָׁכָה דֶּרֶךְ הֶחָצֵר וְהָעֵקֶה וּמַעֲלוֹת הַמְּעָרָה, אֶלָּא מִן הַכֵּלִים עַצְמָן הָיוּ מְקַלְּחִין לְתוֹךְ הַמְּקֻוֶה:

וְאִם לָאוּ פָּסוּל. דִּשְׁלֹשָׁה לֻגִּין מַיִם שְׁאוּבִים פּוֹסְלִים כְּשֶׁנִּפְּלוּ לַמְּקֻוֶה שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הַמְשָׁכָה. אֲבָל דֶּרֶךְ הַמְשָׁכָה אֵין פּוֹסְלִין עַד שֶׁיִּהְיוּ הָרֹב מַיִם שְׁאוּבִים, אֲפִלּוּ הַמַּיִם שְׁאוּבִין בִּפְנֵי עַצְמָן שֶׁלֹּא נִתְעָרְבוּ בַּכְּשֵׁרִים, אֵין פּוֹסְלִין דֶּרֶךְ הַמְשָׁכָה אֶלָּא בְּרֹב. כְּגוֹן מְקֻוֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ

עֶשְׂרִים וְאַחַת סְאָה מֵי גְשָׁמִים, מְמַלֵּא בַּכַּתֵּף וּמַמְשִׁיךְ לְתוֹכוֹ תִּשְׁעָה עָשָׂר סְאָה מַיִם שְׁאוּבִים וְכָשֵׁר, הוֹאִיל וְהָרֹב מַיִם כְּשֵׁרִים. וְכֵן הֲלָכָה:

משנה ה

הַשֹּׁקֶת. אֶבֶן חֲלוּלָה שֶׁעַל שְׂפַת הַמַּעְיָן, וְהַמַּיִם נִכְנָסִין לָהּ דֶּרֶךְ חוֹר שֶׁבְּדָפְנָהּ, וּמַשְׁקִין בָּהּ הַבְּהֵמוֹת:

אֵין מְמַלְּאִים מִמֶּנָּה. מַיִם לְמֵי חַטָּאת:

וְאֵין מְקַדְּשִׁין בָּהּ. אֵין נוֹתְנִים אֵפֶר פָּרָה עַל הַמַּיִם שֶׁבְּתוֹכָהּ, דְּאֵינָהּ חֲשׁוּבָה כְּלִי. וְהָכָא מַיְרֵי בְּסֶלַע מְחֻבָּר שֶׁחֲקָקוֹ, וַאֲפִלּוּ תָּלוּשׁ שֶׁחִבְּרוֹ וּלְבַסּוֹף חֲקָקוֹ, הוֹאִיל וְלֹא הָיָה עָלָיו שֵׁם כְּלִי בַּתָּלוּשׁ אֵינוֹ חָשׁוּב כְּלִי:

וְאֵינָהּ צְרִיכָה צְמִיד פָּתִיל. אִם הִיא בְּאֹהֶל הַמֵּת, מַצֶּלֶת עַל מַה שֶּׁבְּתוֹכָהּ בְּכִסּוּי לְבַד בְּלֹא צְמִיד פָּתִיל, לְפִי שֶׁאֵינָהּ חֲשׁוּבָה כְּלִי אֶלָּא כְּבוֹר וְדוּת שֶׁמַּצִּילִים עַל מַה שֶּׁבְּתוֹכָם בְּכִסּוּי לְבַד:

וְאֵינָהּ פּוֹסֶלֶת אֶת הַמִּקְוֶה. אִם נָפְלוּ מֵי גְשָׁמִים מִתּוֹכָהּ לַמִּקְוֶה אֵין נֶחֱשָׁבִים מַיִם שְׁאוּבִים לִפְסֹל אֶת הַמִּקְוֶה:

וְכַמָּה יְהֵא בַּנָּקֵב. לְבַטָּלָהּ מִתּוֹרַת כְּלִי שֶׁלֹּא תִּפְסֹל אֶת הַמִּקְוֶה מִטַּעַם שְׁאִיבָה:

כִּשְׁפוֹפֶרֶת הַנּוֹד. וְשִׁעוּרוֹ שֶׁיִּהְיוּ שְׁתֵּי אֶצְבָּעוֹת שֶׁל יָד הַסְּמוּכוֹת לַגּוּדָל חוֹזְרוֹת בְּרֹחְבָּן בְּרֶוַח בְּתוֹךְ הַנָּקֵב:

שֹׁקֶת יְהוּא. כָּךְ הָיְתָה נִקְרֵאת:

וְכָל טָהֳרוֹת שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם נִטְבָּלִים עַל גַּבָּהּ. שֶׁמַּטְבִּילִים בְּתוֹכָהּ וְעוֹשִׂים טָהֳרוֹת. וְלֹא הָיָה בַּשֹּׁקֶת אַרְבָּעִים סְאָה, אֶלָּא מִקְוֶה שָׁלֵם הָיָה בְּצִדָּהּ, וּמֵי הַשֹּׁקֶת מִתְעָרְבִים בּוֹ דֶּרֶךְ נָקֵב כִּשְׁפוֹפֶרֶת:

עַד שֶׁיִּפָּחֵת רֻבָּהּ. אֲפִלּוּ יֵשׁ בַּנָּקֵב כִּשְׁפוֹפֶרֶת הַנּוֹד, לְעוֹלָם תּוֹרַת כְּלִי עָלֶיהָ עַד שֶׁתִּשָּׁבֵר רֻבָּהּ:

פרק ה

משנה א

מַעְיָן שֶׁהֶעֱבִירוּ עַל גַּבֵּי הַשֹּׁקֶת. שֶׁהוּא כְּלִי, וְלֹא שֹׁקֶת שֶׁבַּסֶּלַע:

פָּסוּל. לְהַטְבִּיל בַּמַּיִם שֶׁבְּתוֹךְ הַשֹּׁקֶת וּבַמַּיִם שֶׁיּוֹצְאִים וְעוֹבְרִים מִן הַשֹּׁקֶת לַחוּץ, הוֹאִיל וּמֵי הַמַּעְיָן כֻּלָּם שׁוֹפְכִים לְתוֹךְ הַשֹּׁקֶת. אֲבָל אִם מֵי הַמַּעְיָן עוֹבְרִים עַל שְׂפַת הַשֹּׁקֶת כָּל

שֶׁהוּא, אַף עַל פִּי שֶׁמִּקְצָתָם עוֹבְרִים בְּתוֹךְ הַשֹּׁקֶת, כָּשֵׁר לְהַטְבִּיל בַּמַּיִם שֶׁעַל שְׂפַת הַשֹּׁקֶת אוֹ חוּצָה לָהּ, דְּמַיְּעָן מְטַהֵר בְּכָל שֶׁהוּא:

וְהִפְסִיקוֹ. שֶׁאֵין מֵי הַבְּרֵכָה מְחֻבָּרִין לַמַּיְּעָן:

הֲרֵי הוּא כְּמִקְוֶה. וְאֵין מְטַהֵר בְּכָל שֶׁהוּא, עַד שֶׁיְּהֵא שָׁם אַרְבָּעִים סְאָה:

חָזַר וְהִמְשִׁיכוֹ. שֶׁחִבֵּר מֵי הַמַּיְּעָן לַבְּרֵכָה:

פָּסוּל לַזָּבִים. דִּכְבָר פָּסַק חִיּוּתָן. וְזָבִים וּמְצֹרָעִים וּמֵי חַטָּאת כְּתִיב בְּהוּ מַיִם חַיִּים:

משנה ב

הֶעֱבִירוֹ עַל גַּבֵּי כֵלִים. שֶׁהֶעֱבִיר הַמַּיְּעָן עַל דְּפְנֵי הַכְּלִי מִבַּחוּץ:

הֲרֵי הוּא כְּמוֹ שֶׁהָיָה. לְטַהֵר בְּזוֹחֲלִים וּבְכָל שֶׁהוּא:

הֲרֵי הוּא כְּמִקְוֶה. דְּבָעֵי אַרְבָּעִים סְאָה וּבְאַשְׁבֹּרֶן:

וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַטְבִּיל עַל גַּבֵּי הַסַּפְסָל. גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַטְבִּיל בְּכֵלִים. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

משנה ג

שֶׁהוּא מָשׁוּךְ כְּנָדָל. שֶׁמֵּימָיו זוֹחֲלִים בִּמְקוֹמוֹת הַרְבֵּה, כְּשֶׁרֹץ זֶה שֶׁמַּרְבֶּה רַגְלַיִם, וְקוֹרִין לוֹ בְּלַ"ז צנטופיד"י:

רַבָּה עָלָיו. מַיִם שְׁאוּבִים, עַד שֶׁנִּמְשְׁכוּ וְנִתְגַּדְּלוּ הַמְּקוֹמוֹת שֶׁמֵּימָיו זוֹחֲלִים שָׁם:

הֲרֵי הוּא כְּמוֹ שֶׁהָיָה. הַמְּקוֹמוֹת הַלָּלוּ מְטַהֲרִים בְּזוֹחֲלִים וּבְכָל שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁהָיוּ בַּתְּחִלָּה:

הָיָה הַמַּיְּעָן עוֹמֵד. וְלֹא הָיוּ מֵימָיו נִזְחָלִים, וְרַבָּה עָלָיו מַיִם שְׁאוּבִים וְנִתְגַּדֵּל הַמַּיְּעָן עַד שֶׁמֵּימָיו נִזְחָלִים אֵילָךְ וְאֵילָךְ מֵחֲמַת הַמַּיִם שְׁאוּבִין:

שָׁוֶה וְכוּ' לְמַיְּעָן. הַמְּקוֹמוֹת הַלָּלוּ שֶׁהַמַּיִם נִזְחָלִים בָּהֶם, שָׁוִין לְמַיְּעָן שֶׁמְּטַהֲרִים בְּכָל שֶׁהֵן, וְשָׁוִים לְמִקְוֶה שֶׁאֵין מְטַהֲרִים בְּזוֹחֲלִין אֶלָּא בְּאַשְׁבֹּרֶן. פֵּרוּשׁ אַחֵר, רַבָּה עָלָיו וְהִמְשִׁיכוֹ, הִרְחִיב הַבְּרֵכוֹת שֶׁהָיוּ מוֹשְׁכוֹת מַיִם מִן הַמַּיְּעָן הַהוּא וְהִגְדִּילָן, הֲרֵי הוּא כְּמוֹת שֶׁהָיָה, דְּבַמָּקוֹם שֶׁהָיוּ מֵימָיו זוֹחֲלִים קֹדֶם שֶׁרִבָּה עֲלֵיהֶן וְהִרְחִיבָן, שָׁם מְטַהֵר בְּזוֹחֲלִין, וּמִן הַצְּדָדִים אֵין מְטַהֵר אֶלָּא בְּאַשְׁבֹּרֶן. אֲבָל אִם לֹא הָיוּ מֵימָיו זוֹחֲלִים אֶלָּא עוֹמְדִים, וְרִבָּה עָלָיו, שֶׁהִרְחִיב מָקוֹם עֲמִידָתָן, וְהִמְשִׁיכָם, שֶׁעָשָׂה מָקוֹם עֲמִידָתָן זוֹחֲלִין, שָׁוֶה לְמִקְוֶה לְטַהֵר בְּאַשְׁבֹּרֶן, וְאֵין מְטַהֵר בְּזוֹחֲלִין, מֵאַחַר דְּעִקַּר מָקוֹם הַמַּיְּעָן אֵינָן זוֹחֲלִין:

משנה ד

הַיָּם הַגָּדוֹל כְּמִקְוֶה. לֹא קָרָא הַכָּתוּב מִקְוֶה אֶלָּא לַיָּם הַגָּדוֹל, דְּבֵיהּ מִשְׁתַּעֵי קְרָא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, שֶׁשָּׁם נִקְווּ כָּל מֵימֵי בְרֵאשִׁית:

לֹא נֶאֱמַר יַמִּים. בִּלְשׁוֹן רַבִּים, אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁמַּעֲרִבִין בּוֹ מֵינֵי יַמִּים הָרְבֵּה, שֶׁכָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֵלָיו:

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר כָּל הַיְּמִים. וְיֵם הַגָּדוֹל נַמִּי תּוֹרַת מַעְיָן עֲלֵיהֶם לְעִנְיָן שֶׁהֵם מְטַהֲרִין בְּזוֹחֲלִין, מִפְּנֵי שֶׁהַנְּחָלִים הוֹלְכִים וְזוֹחֲלִין עֲלֵיהֶם. אֲבָל פְּסוּלִין הֵן לְתוֹרַת מַיִם חַיִּים, שֶׁהַכָּתוּב קְרָאָן מִקְוֶה. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

משנה ה

הַזּוֹחֲלִין. כְּגוֹן נְהָרוֹת שֶׁהֵן זוֹחֲלִין, הֲרֵי הֵן כְּמַעְיָן וּמְטַהֲרִין בְּזוֹחֲלִין וּבְכָל שֶׁהֵן:

וְהַנּוֹטְפִים. כְּגוֹן מֵי גְּשָׁמִים:

כְּמִקְוֶה. לְטַהֵר בְּאַרְבָּעִים סְאָה וּבְאַשְׁבָּרָן:

שֶׁהֵם כְּשֶׁרִים. כְּזוֹחֲלִין. הוֹאִיל וְנוֹטְפִין מֵעֲטִים. וַאֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁאֵין כְּדֵי טְבִילָה בַּזּוֹחֲלִין אֶלָּא אִם כֵּן נוֹטְפִין מַשְׁלִימִים לָהֶם:

וְנוֹטְפִין שֶׁעֲשָׂאָן זוֹחֲלִין. כְּגוֹן מִקְוֶה שֶׁפָּרַץ עַל שְׁפָתוֹ וּמֵימָיו יוֹצְאִין וְזוֹחֲלִין:

סוֹמֵךְ אֲפִלּוּ מַקֵּל. אוֹ קָנֶה, אוֹ זָב אוֹ זָבָה סוֹמְכִין בַּיָּד אוֹ בָּרֶגֶל, וְסוֹתְמִין מְקוֹם יְצִיאַת הַמַּיִם עַד שֶׁיַּעַמְדוּ הַמַּיִם בְּמָקוֹם אֶחָד וְנַעֲשִׂים אַשְׁבָּרָן, וְיוֹרֵד הַטָּמֵא וְטוֹבֵל:

כָּל דָּבָר שֶׁהוּא מְקַבֵּל טֻמְאָה. לֹא מִבַּעְיָא זָב וְזָבָה שֶׁהֵן טְמֵאִין, שֶׁאֵינָן יְכוֹלִים לִסְתֹּם מְקוֹם יְצִיאַת הַמַּיִם בִּיָּדֵיהֶם אוֹ בְּרַגְלֵיהֶם כְּדֵי לְהַעֲמִיד הַמַּיִם וְלַעֲשׂוֹתָן אַשְׁבָּרָן, אֶלָּא אֲפִלּוּ טָהוֹר גָּמוּר, הוֹאִיל וְהוּא מְקַבֵּל טֻמְאָה:

אֵין מַזְחִילִין בּוֹ. כְּלוֹמַר אֵין מַעֲמִידִין בּוֹ מְקוֹם הַזְּחִילָה כְּדֵי שֶׁיַּעֲשֶׂה אַשְׁבָּרָן וְיוּכַל לִטְבֹּל בּוֹ. וְטַעֲמָא דְּרַבִּי יוֹסֵי, דְּאָמַר קְרָא מִקְוֵה מַיִם יִהְיֶה טָהוֹר, הֲוָיְתָן תְּהֵא עַל יְדֵי טָהֳרָה. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

משנה ו

גַּל שֶׁנִּתְלַשׁ. מִן הַיָּם שֶׁהוֹלֵךְ וְסוֹעֵר:

וְנָפַל עַל הָאָדָם וְעַל הַכֵּלִים טְהוֹרִים. לְחֻלִּין בִּלְבַד, דְּחֻלִּין לֹא בָּעוּ כַּוָּנָה. אֲבָל לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְלִתְרוּמָה, לֹא טָהֵר הַטּוֹבֵל עַד שֶׁיְּכַוֵּן:

טוֹבְלִין. אִישׁ וְאִשָּׁה:

וּמַטְבִּילִין. כֵּלִים אוֹ יָדַיִם בְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ טְבִילַת יָדַיִם, כְּגוֹן לַקֹּדֶשׁ דִּלֹא סַגִּי בִּנְטִילָה:

חֲרִיצִין. רְחָבִים וּמְרֻבָּעִים כִּמְעָרָה, אֶלָּא שֶׁאֵינָן מְקֹרָיִן:

נְעִיצִין. קְצָרִים מִלְּמַטָּה וּרְחָבִים מִלְּמַעְלָה:

פְּרָסַת חֲמוֹר. וְהוּא הַדִּין פַּרְסַת כָּל בְּהֵמָה:

הַמְעֹרֶבֶת בַּבִּקְעָה. גַּמָּא שֶׁנַּעֲשֵׂית בַּקַּרְקַע עַל יְדֵי פַּרְסַת רֶגֶל שֶׁל בְּהֵמָה וְנִתְקַבְּצוּ בָהּ מַיִם, וְהִיא מְעֹרֶבֶת לְמִקְוֶה שֶׁל אַרְבָּעִים סְאָה עַל יְדֵי נָקֵב כִּשְׁפוֹפֶרֶת הַנּוֹד, מַטְבִּילִין בָּהּ:

חַרְדָּלִית. כְּמוֹ הַר דָּלִית. וֶרֶם מַיִם הַבָּאִים מְדָלְיוֹ שֶׁל הַר, פֵּרוּשׁ מִגֹּבַהּ הָהָר. וַאֲפִלּוּ אֵין מִתְּחִלָּתָן וְעַד סוֹפָן אֶלָּא אַרְבָּעִים סְאָה, מַטְבִּילִין בָּהֶן לְבֵית שַׁמַּאי:

וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים אֵין מַטְבִּילִין. עַד שֶׁיִּהְיוּ אַרְבָּעִים סְאָה בְּמָקוֹם אֶחָד, שֶׁאֵין חַרְדָּלִית מְטַהֶרֶת אֶלָּא בְּאַשְׁבָּרָן:

שֶׁגּוֹדֵר כֵּלִים וְטוֹבֵל בָּהֶם. עוֹשֶׂה מְחִצָּה בְּכֵלִים כְּדֵי שֶׁיִּעָכְבוּ הִלּוּךְ הַמַּיִם וְלֹא יִהְיוּ זוֹחֲלִין, וְטוֹבֵל בְּאוֹתָן הַמַּיִם שֶׁבְּתוֹךְ מְחִצַּת הַכֵּלִים שֶׁהֵן כְּמֵי מִקְוֶה:

וְכֵלִים שֶׁגָּדַר בָּהֶן לֹא הֶטְבִּלוּ. לְפִי שֶׁלֹּא הֶטְבֵּל כָּל הַכְּלִי בַּמַּיִם שֶׁבְּתוֹךְ הַמְּחִצָּה, כִּי אִם הַצַּד שֶׁכְּלַפֵּי הַחֲרָדָלִית וְלֹא צַד שֶׁכְּלַפֵּי חוּץ. וְאִי קַשְׁיָא, וְהָא אָמַר רַבִּי יוֹסֵי לְעֵיל כָּל דָּבָר שֶׁהוּא מְקַבֵּל טֻמְאָה אֵין מְזַחְילִין בּוֹ, וְהֵיכִי פְּלִיג אַבֵּית הִלֵּל שֶׁמּוֹדִים שֶׁגּוֹדֵר כֵּלִים וְטוֹבֵל בָּהֶן. יֵשׁ לוֹמַר, דְּהַאי וּמוֹדִים אַסֵּיפָא קָאֵי, דְּאָמַר וְכֵלִים שֶׁגָּדַר בָּהֶן לֹא הֶטְבִּלוּ, וְהֵכִי קָאָמַר, מוֹדִים בֵּית שַׁמַּאי לְבֵית הִלֵּל שֶׁהַגּוֹדֵר כֵּלִים וְטָבַל בָּהֶן, כֵּלִים שֶׁגָּדַר בָּהֶן לֹא הֶטְבִּלוּ. אֲבָל בֵּית הִלֵּל לְעוֹלָם סָבְרֵי שֶׁאֵין גּוֹדֵר כֵּלִים וְטוֹבֵל בָּהֶן, כְּרַבִּי יוֹסֵי דְּאָמַר כָּל דָּבָר שֶׁהוּא מְקַבֵּל טֻמְאָה אֵין מַזְחִילִין בּוֹ. וְהֵכִי מַשְׁמַע בַּתּוֹסְפְתָּא:

פרק ו

משנה א

כָּל הַמְּעָרָה. חוֹרֵי הַמְּעָרָה. חוֹרִין שֶׁבְּתוֹךְ הַמִּקְוֶה. וּמְשׁוּם שֶׁרֹב טְבִילוֹת שֶׁלָּהֶן בִּמְעָרוֹת, קְרֵי לְמִקְוֶה מְעָרָה:

כְּמָה שֶׁהֵן. אַף עַל פִּי שֶׁאֵין נְקוּבִין כִּשְׁפוֹפֶרֶת הַנּוֹד:

עֵקֶת הַמְּעָרָה. גֻּמָּא שֶׁבְּשׁוּלֵי הַמִּקְוֶה, אֵין מֵימֶיהָ נֶחֱשָׁבִין עִם מֵימֵי הַמִּקְוֶה שֶׁלְּמַעְלָה מֵהֶן לִהְיוֹת כְּשֵׁרִים לִטְבֹּל בָּהֶן, אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ בֵּינֵיהֶן כִּשְׁפוֹפֶרֶת הַנּוֹד לְחַבְּרָן:

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אֵימָתַי. לֹא בָא רַבִּי יְהוּדָה לַחֲלֹק אֶלָּא לְפָרֵשׁ:

בִּזְמַן שֶׁהִיא מַעֲמֶדֶת אֶת עַצְמָהּ. כְּשֶׁבָּא לִטְבֹּל בָּעֵקָה, הָעֵקָה הִיא מַעֲמֶדֶת אֶת עַצְמָהּ, וְאֵין הַגֵּג הַמַּפְסִיק בֵּינָהּ וּבֵין הַמְּעָרָה נוֹפֵל מֵאֵלָיו:

אֲבָל אִם אֵינָהּ מַעֲמֶדֶת אֶת עַצְמָהּ. וּבְשָׁעָה שֶׁבָּא לִטְבֹּל, נוֹפֵל גֵּג הָעֵקָה, שֶׁהוּא תַּחְתִּית הַמִּקְוֶה, וּמִתְעָרְבִים מֵימֵי הַמְּעָרָה בְּמֵי הָעֵקָה:

מַטְבִּילִין בָּהּ כְּמָה שֶׁהִיא. אֲפִלּוּ אֵין בַּנָּקָב כִּשְׁפוֹפֶרֶת הַנּוֹד:

משנה ב

וְהַטְבִּילָן חֲרֵי אֵלּוּ טְהוֹרִים. וַאֲפִלּוּ אֵין פִּי הַדְּלִי רָחָב כִּשְׁפוֹפֶרֶת הַנּוֹד. וּכְגוֹן שֶׁהַדְּלִי עַצְמוֹ טָמֵא וְצָרִיךְ טְבִילָה, דְּמִגּוֹ דְּסָלְקָא לֵיהּ טְבִילָה לַדְּלִי, סָלְקָא לֵיהּ נַמִּי לְמַה שֶׁבְּתוֹכוֹ:

וְאִם לֹא טָבַל. גְּרְסִינַן. כְּלוֹמַר וְאִם הַדְּלִי טָהוֹר וְאֵינוֹ מַטְבִּילוֹ, שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ טְבִילָה:
עַד שֶׁיִּהוּ מְעֹרָבִין כִּשְׁפוֹפֶרֶת הַנּוֹד. אֵין הַכֵּלִים שֶׁבְּתוֹכוֹ טְהוֹרִים עַד שֶׁיִּהְיֶה בְּפִי הַדְּלִי כִּשְׁפוֹפֶרֶת הַנּוֹד:

משנה ג

בֶּזֶה עֶשְׂרִים וּבָזֶה עֶשְׂרִים. מַיִם כְּשֵׁרִים, וּבַשְּׁלִישִׁי עֶשְׂרִים סְאָה מַיִם שְׁאוּבִין:
וְטָבְלוּ וְנִתְעָרְבוּ. עַל יְדֵי טְבִילָתָן צָפוּ הַמַּיִם וְהִשִּׁיקוּ וְנִתְחַבְּרוּ שְׁלִשְׁתָּן זֶה בָּזֶה:
הַמְקָוְאוֹת טְהוֹרִים. אָפְלוּ הַשְּׁאוּב. שֶׁהֲרֵי שְׁנֵי הַכְּשֵׁרִים מִתְעָרְבִים יַחַד וְיֵשׁ כָּאן שִׁעוּר מִקְוֶה אַרְבָּעִים סְאָה מַיִם כְּשֵׁרִים, וּכְשֶׁמִּתְחַבֵּר לָהֶן הַשָּׁאוּב שֶׁהַמַּיִם צָפִין עַל גַּבֵּיהֶן מֵחֲמַת הַטּוֹבְלִים, הֲכִשְׁרוּ מֵימָיו לִטְבִילָה:
הָיָה הַשָּׁאוּב בָּאֶמְצַע. מֵחֲמַת שֶׁהַשָּׁאוּב מַפְסִיק בֵּין שְׁנַיִם הַחִיצוֹנִים הַכְּשֵׁרִים, אֵין הַכְּשֵׁרִים מִתְעָרְבִין זֶה עִם זֶה:
הַמְקָוְאוֹת כְּמוֹת שֶׁהָיוּ. שֶׁהַכְּשֵׁרִים כְּשֵׁרִים לְהַקָּוּוֹת עֲלֵיהֶן לְהַשְׁלִים אַרְבָּעִים סְאָה כְּשֵׁרִים, וְהַשָּׁאוּב אֵין כָּשֵׁר לְהַקָּוּוֹת עָלָיו. וְאַף עַל פִּי שֶׁמֵּימֵי הַשָּׁאוּב מִתְעָרְבִים עִם כָּל אֶחָד, לֹא מִפְּסְלֵי לְהַקָּוּוֹת עֲלֵיהֶן, דְּדֶרֶךְ הַמִּשְׁכָּה נִתְעָרְבוּ וְלֹא נָפְלוּ מִן הַכְּלִי לַכְּשֵׁרִין, וּמַה שֶּׁיָּרְדוּ מִמֶּנּוּ לְכָל אֶחָד, נִתְבַּטֵּל בְּרֹב קֹדֶם שֶׁיָּרְדוּ לַמִּקְוֶה:

משנה ד

שָׁהֲיוּ בָהֶן שְׁלֹשָׁה לֻגִּין מַיִם. בְּלוּעִין וּדְבוּקִין בָּהֶן, אֲבָל אֵינָן נִרְאִין בְּעַיִן, הִלְכָּךְ לֹא גָּזְרוּ רַבָּנָן, דְּאֵין זֶה מִקְרֵי נָפְלוּ:

משנה ה

הַשִּׁדָּה וְהַתֵּבָה. כֵּלִים גְּדוֹלִים שֶׁל עֵץ וּמֻנָּחִים בְּתוֹךְ מִקְוֶה כָּשֵׁר:
אֲלָא אִם כֵּן הָיוּ נְקוּבִים כִּשְׁפוֹפֶרֶת הַנּוֹד. דּוּמְיָא דְּעֵקָה דְּאָמְרִינַן לְעֵיל שֶׁצָּרִיךְ שֶׁתְּהֵא נְקוּבָה כִּשְׁפוֹפֶרֶת הַנּוֹד:
בִּכְלֵי גָדוֹל. כְּגוֹן בַּר תִּשְׁעָה טְפָחִים אוֹ יוֹתֵר, דְּמַעוּטוֹ הָוֵי אַרְבָּעָה טְפָחִים, סַגִּי בִּנְקִיבַת אַרְבָּעָה טְפָחִים. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:
שַׂק אוֹ קֻפָּה. סַל עָשׂוּי מִנְצָרִים שֶׁל עֲרָבָה קְלוּפִין:
מַטְבִּילִין בָּהֶן כְּמוֹ שֶׁהֵן. אִם הֵן בַּיָּם. וְלֹא בָעוּ נְקִיבָה כִּשְׁפוֹפֶרֶת הַנּוֹד, שֶׁכֻּלָּם מְלֵאִים נְקָבִים וּבְטֵלִים מַיִם שֶׁבְּתוֹכָן לְגַבֵּי מֵי מִקְוֶה:
אֵינָן פּוֹסְלִין אֶת הַמִּקְוֶה. מִשּׁוּם מַיִם שְׁאוּבִין:
וּמַעֲלִין אוֹתָן כְּדַרְכָּן. כְּגוֹן בְּמִקְוֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַרְבָּעִים סְאָה מְצֻמְצָמוֹת דְּאָמְרִינַן לְקַמָּן דְּכַר וְכֶסֶת שֶׁל עוֹר כֵּיוָן שֶׁהִגְבִּיהַּ שִׁפְתוֹתֵיהֶם מִן הַמַּיִם, הַמַּיִם שֶׁבְּתוֹכָן שְׁאוּבִין, כֵּיצַד יַעֲשֶׂה,

מַטְבִּילָן וּמַעֲלֶה אוֹתָן דֶּרֶךְ שׁוּלֵיהֶן, וּבְשַׁק וְקַפָּה לֹא חָיְשִׁינַן, דְּלָא חֲשִׁיבִי מַיִם שֶׁבְּתוֹכָן שְׁאוּבִין לְפָסֵל אֶת הַמִּקְוֶה:

משנה ז

עֲרוּב מִקְוָאוֹת. מִקְוֶה חָסֵר שֶׁבְּצַד מִקְוֶה שָׁלֵם, אִי נַמִּי בָּזֶה עֶשְׂרִים סְאָה וּבָזֶה עֶשְׂרִים סְאָה וּמִתְעָרְבִין הַמַּיִם דֶּרֶךְ חָרִיץ אוֹ נָקָב, שֶׁעוּרוֹ לְצָרְפָן וּלְהַכְשִׁירָן כְּאִלּוּ יֵשׁ בְּכָל אֶחָד אַרְבָּעִים סְאָה:

כִּשְׁפוֹפֶרֶת הַנּוֹד כְּעֵבְיָהּ וְכַחֲלָלָהּ. שֶׁל קָנֶה שֶׁנּוֹתְנִין בְּפִי הַנּוֹד,

וְהַיְנוּ **כִּשְׁתֵּי אֲצְבָעוֹת חוֹזְרוֹת לְמָקוֹמָן.** מִתְהַפְּכוֹת בְּרֶוַח בַּחֲלַל הַנָּקָב. וּשְׁתֵּי אֲצְבָעוֹת שֶׁאָמְרוּ הֵן שְׁתֵּי אֲצְבָעוֹת הַסְּמוּכוֹת לַגּוּדָל, הָרִאשׁוֹנוֹת שֶׁבְּפֶס הַיָּד, דְּהַיְנוּ אֶצְבַּע וְאֶמָּה:

מִפְּנֵי שֶׁהִיא מִן הַתּוֹרָה. חִיּוּב הַטְבָּלָה בְּמִקְוֶה מַיִם הָוֵי מִן הַתּוֹרָה:

וְכֵן כַּזַּיִת מִן הַמֵּת. סָפֵק יֵשׁ בָּהֶן כַּשִּׁעוּר סָפֵק אֵין בָּהֶן כַּשִּׁעוּר, סָפֵק טָמֵא. וְדָוְקָא בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד. אֲבָל בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, סָפֵק טָהוֹר. וְאַף עַל גַּב דְּאָפְלוּ בִּדְרַבָּנָן סָפֵק טָמֵא בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד סָפֵק טָמֵא, מִכָּל מָקוֹם הָכָא אִלּוּ הָוּוּ שְׁעוּרֵי דְרַבָּנָן, הָיֵינוּ מְטַהֲרִין אוֹתוֹ:

כֹּל שֶׁיַּעֲמֹד. בֵּין עָפָר בֵּין צְרוֹרוֹת בֵּין יַבְחוּשִׁים אֲדֻמִּים הַגְּדֵלִין בַּמַּיִם, אִם עוֹמְדִין עַל פִּי הַנָּקָב מְמַעֲטִין בִּשְׁפוֹפֶרֶת הַנּוֹד וְאֵין הַמִּקְוָאוֹת מִתְעָרְבִין:

כֹּל שֶׁהוּא מִבְּרִית הַמַּיִם. כְּגוֹן יַבְחוּשִׁים אֲדֻמִּים. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל:

משנה ח

הָעֶלְיוֹן מִן הַתַּחְתּוֹן. כְּגוֹן שֶׁהָיָה הָעֶלְיוֹן מַיִם שְׁאוּבִים וְתַחְתּוֹן מַיִם כְּשֵׁרִים:

וְהָרָחוֹק מִן הַקָּרוֹב. וְלֹא חָיְשִׁינַן שֶׁמָּא בָּא אָדָם וְהִפְסִיק הַשָּׁקָתוֹ וְלֹא עָלְתָה לוֹ טְבִילָה:

מַבִּיא סִלּוֹן שֶׁל חֶרֶס אוֹ שֶׁל אֲבָר. וְהוּא הַדִּין שֶׁל עֵץ אוֹ שֶׁל עֶצֶם אוֹ שֶׁל זְכוּכִית: **אֲבָר.** עוֹפֶרֶת:

וּמַנִּיחַ יָדוֹ תַּחְתָּיו. שֶׁל הַסִּלּוֹן כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵצְאוּ מַיִם לַחוּץ כְּשֶׁהוּא מִתְמַלֵּא עַד שָׁעָה שֶׁיִּשִּׁיק וְיִתְחַבְּרוּ עִם הַמִּקְוֶה הָאַחֵר:

אֲפִלּוּ כַּשַּׁעֲרָה. דְּהֵקֵלּוּ בִּשְׁאוּבָה שֶׁהִיא דְּרַבָּנָן. אֲבָל אִם הָיָה הָעֶלְיוֹן חָסֵר מִכַּשִּׁעוּר וּבָא לְהַכְשִׁירוֹ עַל יְדֵי הַשָּׁקָה לְהַשְׁלִימוֹ לְכַשִּׁעוּר, אֵין דַּי בְּהַשָּׁקָה כַּשַּׁעֲרָה, דַּאֲפִלּוּ רַבִּי יְהוּדָה דְּמֵקֵל טְפֵי בְּפֶרֶק ב' דְּגִטִּין [דף טז], בָּעֵי טוֹפֵחַ עַל מְנָת לְהַטְפִּיחַ:

מְמַלֵּא בַּכָּתֵף. דְּמֵאַחַר שֶׁיֵּשׁ בַּמִּקְוֶה אַרְבָּעִים סְאָה מַיִם כְּשֵׁרִים, אֲפִלּוּ כָּל מַיִם שְׁאוּבִין שֶׁבָּעוֹלָם אֵין פּוֹסְלִין אוֹתוֹ:

משנה ט

לַשְׁתִּי. מִלְמַעְלָה לְמַטָּה:

לָעֶרֶב. מִיָּמִין לִשְׂמֹאל:
חִלּוּף הַדְּבָרִים. מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, אֵין מִצְטָרֵף. מִיָּמִין לִשְׂמֹאל, מִצְטָרֵף. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:
נִפְרְצוּ זֶה בְּתוֹךְ זֶה. הַיְנוּ מִלְּמַעְלָה בְּרֹאשׁ הַכֹּתֶל. דְּדַוְקָא כְּשֶׁנִּסְדַּק הַכֹּתֶל אוֹ נִקַּב וּלְמַעְלָה בְּרֹאשׁוֹ שָׁלֵם, הוּא דְּבָעִינַן כְּשֶׁפּוֹפֶרֶת הַנּוֹד, אֲבָל כְּשֶׁנִּפְרַץ הַכֹּתֶל בְּרֹאשׁוֹ וְהַמַּיִם מִתְחַבְּרִים שָׁם, סַגִּי בְּרוּם כְּקִלְפַּת הַשּׁוּם וּבְרֹחַב כִּשְׁפוֹפֶרֶת הַנּוֹד:

משנה י

הָאַבִּיק שֶׁבַּמֶּרְחָץ. כְּלִי שֶׁל מַתֶּכֶת מְשֻׁקָּע בָּאַמְבָּטִי וְיֵשׁ בּוֹ נֶקֶב, דִּכְשֶׁנִּמְאָסִין מֵי הָאַמְבָּטִי מֵחֲמַת הַטְּבִילוֹת פּוֹתְחִים הַנֶּקֶב שֶׁבָּאַבִּיק וְיוֹצְאִים הַמַּיִם שֶׁבָּאַמְבָּטִי וּמַמְשִׁיכִין לוֹ מַיִם אֲחֵרִים נְקִיִּים וְסוֹתְמִים הַנֶּקֶב שֶׁלֹּא יֵצְאוּ הַמַּיִם, וְהַמַּיִם הַנִּמְשָׁכִים לָאַמְבָּטִי הֵן כְּשֵׁרִים לִטְבִילָה, דְּלְאַחַר שֶׁרָחֲצוּ בְּחַמִּין נִכְנָסִים לָאַמְבָּטִי וְטוֹבְלִים שָׁם:
בִּזְמַן שֶׁהוּא בָאֲמְצַע פּוֹסֵל. לְפִי שֶׁכָּל הַמַּיִם גְּרוּרִים עַל גַּבָּיו, וּמַיִם הַגְּרוּרִים עַל גַּבֵּי כֵּלִים הֲרֵי אֵלּוּ פְּסוּלִים:
מִן הַצַּד אֵינוֹ פּוֹסֵל. דְּאֵין הַמַּיִם גְּרוּרִים עַל גַּבָּיו, וְאֵין כָּאן שְׁאוּב אֶלָּא מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ, וּשְׁאָר הַמַּיִם הָווּ לְהוּ מְקֻוֶּה כָּשֵׁר סָמוּךְ לַשְּׁאוּב, וּמַיִם שְׁאוּבִין בְּצַד מַיִם כְּשֵׁרִים לֹא פָּסְלֵי וְאַף עַל פִּי שֶׁנּוֹגְעִים זֶה בָּזֶה:
אִם מְקַבֶּלֶת הָאַמְבָּטִי רְבִיעִית. מַיִם כְּשֵׁרִים קֹדֶם שֶׁיַּגִּיעוּ לָאֲבִיק, כְּאִלּוּ מְקַבֶּלֶת אַרְבָּעִים סְאָה דְּמַי, מִשּׁוּם דִּרְבִיעִית שִׁעוּר מְקֻוֶּה הִיא מִדְּאוֹרַיְתָא לְהַטְבִּיל בָּהּ מְחִטִּין וְצִנּוֹרִיּוֹת:
אִם מְקַבֵּל הָאֲבִיק. כְּלוֹמַר כֵּיוָן דְּאֲבִיק הוּא הֶעֱשׂוּי לְקַבֵּלָה כָּל שֶׁהוּא, פָּסוּל בְּכָל עִנְיָן שֶׁיִּהְיֶה, בֵּין בָּאֶמְצַע, בֵּין מִן הַצַּד, בֵּין מְקַבֶּלֶת הָאַמְבָּטִי רְבִיעִית קֹדֶם שֶׁבָּא לָאֲבִיק, בֵּין אֵינָהּ מְקַבֶּלֶת:

משנה יא

הַמַּטְהֶרֶת שֶׁבַּמֶּרְחָץ. שִׁקָּתוֹת הַמַּיִם הָעֲשׂוּיוֹת בַּמֶּרְחָץ שֶׁנִּמְשָׁכִים לָהֶם מַיִם צוֹנְנִים לְהִשְׁתַּטֵּף בָּהֶן כְּדֵי לְטַהֵר עַצְמָן לְאַחַר שֶׁרָחֲצוּ בְּחַמִּין, וּפְעָמִים שֶׁהֵן שְׁתֵּי שִׁקָּתוֹת זוֹ בְצַד זוֹ אֶלָּא שֶׁהָאַחַת עֶלְיוֹנָה מֵחֲבֶרְתָּהּ, וְיֵשׁ נֶקֶב בַּכֹּתֶל שֶׁבֵּין שְׁתֵּיהֶן שֶׁהַמַּיִם יוֹצְאִים מִזּוֹ לְזוֹ:
אִם יֵשׁ כְּנֶגֶד הַנֶּקֶב שְׁלֹשָׁה לֻגִּין. שֶׁהַנֶּקֶב רָחָב וְאָרֹךְ כְּשִׁעוּר שֶׁיִּכָּנְסוּ בּוֹ שְׁלֹשָׁה לֻגִּין, נִפְסָלָה הָעֶלְיוֹנָה מֵחֲמַת הַמַּיִם שְׁאוּבִין שֶׁבַּתַּחְתּוֹנָה, דְּחָשִׁיב כְּאִלּוּ הַמַּיִם שֶׁכְּנֶגֶד חֲלַל הַנֶּקֶב שְׁאוּבִין הֵן בְּאֶמְצַע הָעֶלְיוֹנָה, לֹא מִן הַצַּד, וּשְׁלֹשָׁה לֻגִּין מַיִם שְׁאוּבִין פּוֹסְלִים כְּשֶׁהֵן בָּאֶמְצַע אַף עַל פִּי שֶׁאֵין פּוֹסְלִין מִן הַצַּד. וּרְבוֹתָא נָקֵט שֶׁהַתַּחְתּוֹנָה מַיִם שְׁאוּבִין וְהָעֶלְיוֹנָה

מַיִם כְּשֵׁרִים, שֶׁדֶּרֶךְ הַמַּיִם לָרֶדֶת וְאֵין דַּרְכָּן לַעֲלוֹת, וְאַף עַל פִּי כֵן נִפְסָל הָעֶלְיוֹן. וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁיִּפָּסֵל כְּשֶׁיִּהְיֶה הַכָּשֵׁר לְצַד תַּחְתּוֹן:

כַּמָּה יְהֵא בַנָּקֶב. הַשְׁתָּא אָתָא לְאַשְׁמוּעִינַן כַּמָּה שִׁעוּרוֹ שֶׁל נָקֶב שֶׁיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ שְׁלֹשָׁה לֻגִּין בְּבַת אַחַת:

אַחַד מִשְּׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים בַּבְּרֵכָה. דִּשְׁלֹשָׁה לֻגִּין אֶחָד מִשְּׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים [בְּאַרְבָּעִים] סְאָה. כֵּיצַד, הַסְּאָה שִׁשָּׁה קַבִּין, וְהַקַּב אַרְבָּעָה לֻגִּין, נִמְצְאוּ אַרְבָּעִים סְאָה הֵן תִּשַּׁע מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים לֹג, הֲרֵי שְׁלֹשָׁה לֻגִּין חֵלֶק אֶחָד מִשְּׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים בַּבְּרֵכָה, כְּלוֹמַר בְּמִקְוֶה כְּשֵׁר שֶׁל אַרְבָּעִים סְאָה, וְשִׁעֲרוּ חֲכָמִים שִׁעוּר מִקְוֶה שֶׁמַּחֲזִיק אַרְבָּעִים סְאָה, אַמָּה עַל אַמָּה בְּרוּם שְׁלֹשׁ אַמּוֹת, הֲרֵי שִׁעוּר הַנָּקֶב הַמַּחֲזִיק שְׁלֹשָׁה לֻגִּין הוּא אֶחָד מִשְּׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים מֵאַמָּה עַל אַמָּה בְּרוּם שְׁלֹשׁ אַמּוֹת הַמַּחֲזִיק אַרְבָּעִים סְאָה. וְרַמְבַּ"ם כָּתַב, שֶׁאִם הָיְתָה הַבְּרֵכָה פָּחוֹת אוֹ יוֹתֵר מֵאַרְבָּעִים סְאָה, מְחַשְּׁבִין הַנָּקֶב בְּפָחוֹת וּבְיוֹתֵר לְפִי חֶשְׁבּוֹן זֶה, כְּגוֹן אִם הָיָה בַּבְּרֵכָה עֶשְׂרִים סְאָה, צָרִיךְ לִהְיוֹת הַנָּקֶב אֶחָד מִמֵּאָה וְשִׁשִּׁים:

אֲפִלּוּ הַתַּחְתּוֹנָה מְלֵאָה כְשֵׁרִים וְהָעֶלְיוֹנָה מְלֵאָה שְׁאוּבִין. שֶׁדֶּרֶךְ מַיִם לֵירֵד, אֲפִלּוּ הָכִי אֵין שְׁלֹשָׁה לֻגִּין שְׁאוּבִין שֶׁבַּנָּקֶב פּוֹסְלִין אֶת הַתַּחְתּוֹנָה:

שֶׁלֹּא אָמְרוּ אֶלָּא שְׁלֹשָׁה לֻגִּין שֶׁנָּפְלוּ. וְאֵין הַשְׁאוּבִין פּוֹסְלִין אֶת הַמִּקְוֶה עַד שֶׁיִּפְלוּ לְתוֹכוֹ. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

פרק ז

משנה א

יֵשׁ מַעֲלִין. מַשְׁלִימִין לְאַרְבָּעִים סְאָה:

וְלֹא פּוֹסְלִין. בִּשְׁלֹשָׁה לֻגִּין שְׁאוּבִין. וְכֻלְּהוּ מְפֹרָשׁ כֵּיצַד:

הַכְּפוֹר. גְּשָׁמִים שֶׁיּוֹרְדִין נְקִפִּים:

גְּלִיד. מַיִם שֶׁקָּפְאוּ עַל פְּנֵי הָאָרֶץ אוֹ עַל פְּנֵי הַמַּיִם:

טִיט הַנָּרוֹק. טִיט רַךְ וְרָקִיק שֶׁנַּעֲשָׂה כְּמוֹ רֹק:

אֶבֶן הַבָּרָד כַּמַּיִם. כְּמַיִם שְׁאוּבִים דְּאָמְרִינַן לְקַמָּן פּוֹסְלִים וְלֹא מַעֲלִים. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי. וַהֲלָכָה כְּעֵדוּתָן שֶׁל אַנְשֵׁי מִידְבָּא שֶׁעוֹשִׂין מִקְוֶה מִן הַשֶּׁלֶג אֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה:

נִמְצְאוּ מַעֲלִין. שֶׁהִשְׁלִימוּהוּ:

וְלֹא פּוֹסְלִין. בִּשְׁלֹשָׁה לֻגִּין שְׁאוּבִין. שֶׁהֲרֵי סְאָה הִיא הַרְבֵּה יוֹתֵר מִשְּׁלֹשָׁה לֻגִּין, וְלֹא נִפְסָל הַמִּקְוֶה בְּכָךְ:

משנה ב

הַמַּיִם. שְׁאוּבִין. בֵּין טְמֵאִין בֵּין טְהוֹרִים:

מֵי כְבָשִׁים. מַיִם שֶׁכְּבָשׁוּ בָהֶן זֵיתִים אוֹ מִינֵי יְרָקוֹת:

וּמֵי שְׁלָקוֹת. מַיִם שֶׁשָּׁלְקוּ בָהֶן שְׁלָקוֹת:

וְהַתָּמֶד. חַרְצַנִּים וְזָגִים אוֹ שְׁמָרִים שֶׁנָּתַן עֲלֵיהֶן מַיִם:

עַד שֶׁלֹּא הֶחֱמִיץ. דְּאִם הֶחֱמִיץ, נִדּוֹן כְּמֵי פֵּרוֹת:

קִרְטוֹב. אֶחָד מִשִּׁשִּׁים וְאַרְבָּעָה בְּלֹג:

פְּעָמִים מַעֲלִין. כְּדִמְפָרֵשׁ, כְּשֶׁיֵּשׁ בַּמִּקְוֶה אַרְבָּעִים סְאָה מַיִם כְּשֵׁרִים, וְנָתַן בּוֹ סְאָה מֵי פֵּרוֹת, וְאַחַר כָּךְ נָטַל סְאָה מִמֶּנּוּ מַיִם וּמֵי פֵּרוֹת מְעֹרָבִים יַחַד, הֲרֵי כָּל הַסְּאָה שֶׁל מֵי פֵּרוֹת שֶׁנִּשְׁאֲרָה בַּמִּקְוֶה מַשְׁלִימִים אֶת הַמִּקְוֶה:

פְּעָמִים אֵין מַעֲלִין. כְּדְקָתָנֵי בְּמִקְוֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַרְבָּעִים סְאָה חָסֵר אַחַת:

משנה ג

וְשִׁנּוּ אֶת מַרְאָיו כָּשֵׁר. דַּהֲדַחַת כֵּלִים לָא חֲשִׁיבָא שִׁנּוּי מַרְאֶה:

וְאֵין פּוֹסְלִים אוֹתוֹ בְּשִׁנּוּי מַרְאֶה. מִשּׁוּם דְּצִבְעָא לֵית בֵּיהּ מְשָׁשָׁא:

מֹחַל. מַיִם הַיּוֹצְאִים מִן הַזֵּיתִים:

יַמְתִּין עַד שֶׁיֵּרְדוּ גְּשָׁמִים. דִּלְמַלְאַת בַּכָּתֵף אִי אֶפְשָׁר, דִּבְחָסֵר עָסְקִינַן, שֶׁהוּא נִפְסָל בִּשְׁלֹשָׁה לֻגִּין:

מְמַלֵּא בַּכָּתֵף. דְּמִקְוֶה שֶׁלֹּם אֵין הַשְּׁאוּבִים פּוֹסְלִים אוֹתוֹ לְעוֹלָם:

משנה ד

אֵין בּוֹ מַרְאֶה מַיִם אַרְבָּעִים סְאָה. אִם אֵין בַּמִּקְוֶה אַרְבָּעִים סְאָה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן מַרְאֵה מַיִם, לֹא יִטְבֹּל בְּאוֹתוֹ מִקְוֶה אֲפִלּוּ בְּאוֹתוֹ צַד שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַרְאֵה מַיִם. וְאִם טָבַל, לֹא עָלְתָה לוֹ טְבִילָה:

משנה ה

וְנִפְּלוּ לְמִקְוֶה לֹא פְּסָלוּהוּ. הוֹאִיל וְהֵן נִרְאִין כְּיַיִן, וּמֵי פֵּרוֹת אֵין פּוֹסְלִין בִּשְׁלֹשָׁה לֻגִּין:

הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הַמַּרְאָה. אַף עַל פִּי שֶׁאֵין הֶחָלָב פּוֹסֵל הַמִּקְוֶה וְאֵין בַּמַּיִם שִׁעוּר שְׁלֹשָׁה לֻגִּין לִפְסֹל, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ כָּאן שְׁלֹשָׁה לֻגִּין שֶׁנִּרְאִין כְּמַיִם, חָשְׁבִינַן לְהוּ כְּאִלּוּ כֻּלָּן מַיִם. וּפוֹסְלִין. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי:

משנה ו

הַשֵּׁנִי טָמֵא. דְּוַדַּאי חָסֵר שִׁעוּר הַמִּקְוֶה בִּטְבִילָתוֹ שֶׁל רִאשׁוֹן:

אַף הַשֵּׁנִי טָהוֹר. דְּאֶמְרִינַן גּוּד אַחִית, וְהָוֵי כְּאִלּוּ הַמַּיִם שֶׁהֶעֱלָה הָרִאשׁוֹן בְּגוּפוֹ הֵן מְחֻבָּרִין לְמֵי מִקְוֶה וְלֹא נֶחְסַר מִשִּׁעוּרוֹ כְּלוּם. וּפֵרְשׁוּ בַּגְּמָרָא דַּחֲגִיגָה [דף יט] דְּלֹא טְהֵר רַבִּי יְהוּדָה

אֶלָּא בְּמַעֲלוֹת דְּרַבָּנָן, כְּגוֹן שֶׁהָיָה טָהוֹר לְחֻלִּין וְטָבַל לִהְיוֹת טָהוֹר לְמַעֲשֵׂר, אוֹ שֶׁהָיָה טָהוֹר לְמַעֲשֵׂר וְטָבַל לִהְיוֹת טָהוֹר לִתְרוּמָה. אֲבָל לַעֲלוֹת מִטֻּמְאָה גְּמוּרָה לְטָהֳרָה, דִּבְרֵי הַכֹּל טָמֵא. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

סָגוֹס. בֶּגֶד צֶמֶר עָב, וְקוֹרִין לוֹ בַּעֲרָבִי אלבורנו"ס, וּבוֹלֵעַ מַיִם הַרְבֵּה:

מְקֻצָּתוֹ נוֹגֵעַ בַּמַּיִם טְהוֹר. וּבְמִקְוֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַרְבָּעִים סְאָה מְצֻמְצָמוֹת אַיְרֵי, וְטָבַל בּוֹ אָדָם לְאַחַר שֶׁהִטְבִּיל בּוֹ אֶת הַסָּגוֹס, טָהוֹר הָאִישׁ הַטּוֹבֵל אַף עַל פִּי שֶׁנֶּחְסַר שִׁעוּר מִקְוֶה בְּטְבִילַת הַסָּגוֹס, מֵאַחַר שֶׁמְּקֻצַּת הַסָּגוֹס נוֹגֵעַ בַּמַּיִם. וְרַבִּי יְהוּדָה הִיא דְּסָבְרָא לֵיהּ אָמְרִינַן גּוּד אַחֵית:

הַמַּיִם שֶׁבְּתוֹכָן שְׁאוּבִים. וְחוֹזְרִים וּפוֹסְלִים אֶת הַמִּקְוֶה בִּשְׁלֹשָׁה לַגִּים. שֶׁהֲרֵי לֹא הָיוּ בּוֹ אֶלָּא אַרְבָּעִים סְאָה מְכֻוָּנוֹת וְנִתְחַסֵּר כְּשֶׁהִגְבִּיהַּ שִׁפְתוֹתֶיהָן מִן הַמַּיִם:

וּמַעֲלֶה אוֹתָם דֶּרֶךְ שׁוּלֵיהֶם. כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפְּלוּ הַמַּיִם שֶׁבְּתוֹכָן לַמִּקְוֶה וְיִפָּסְלוּ כָּל מֵימָיו:

משנה ז

הַטְבִּיל בּוֹ אֶת הַמִּטָּה. שֶׁרַגְלֶיהָ גְּבוֹהוֹת, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַטְבִּילָהּ כֻּלָּהּ כְּאַחַת בְּמִקְוֶה קָטָן כָּזֶה שֶׁשִּׁעוּרוֹ מְצֻמְצָם, אֶלָּא אִם כֵּן רַגְלֶיהָ שׁוֹקְעוֹת בַּטִּיט:

הֶעָבֶה. שֶׁאֵינוֹ נָרוֹק וְאֵין מַטְבִּילִין בּוֹ:

שֶׁהַמַּיִם מְקַדְּמִין. לְהַטְבִּיל הָרַגְלַיִם קֹדֶם שֶׁיִּשְׁקְעוּ בַּטִּיט, וּבַמַּיִם הֲטָבְלוּ:

שֶׁמֵּימָיו מְרֻדָּדִים. שֶׁאֵין הַמַּיִם עֲמֻקִּים, מֵחֲמַת שֶׁהַמִּקְוֶה רָחָב וְהַמַּיִם מִתְפַּשְּׁטִים בְּכֻלּוֹ. וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַרְבָּעִים סְאָה, אֵין כָּל גּוּפוֹ מִתְכַּסֶּה בַּמַּיִם בְּבַת אַחַת:

כּוֹבֵשׁ. לְצַד אֶחָד שֶׁל מִקְוֶה:

אֲפִלּוּ חֲבִילֵי עֲצִים וְקָנִים. וְאַף עַל גַּב דְּנִרְאֶה כְּמִקְוֶה שֶׁחִלְקוֹ, אֲפִלּוּ הָכִי הוֹאִיל וְהַמַּיִם נִכְנָסִין בֵּינֵיהֶן, לֹא הָוֵי חִלּוּק. וְכוֹבֵשׁ דְּנָקַט, מִפְּנֵי שֶׁהָעֲצִים וְהַקָּנִים צָפִים עַל פְּנֵי הַמַּיִם, וְצָרִיךְ לִכְבֹּשׁ עֲלֵיהֶם אֲבָנִים כְּדֵי שֶׁיִּכָּנְסוּ תַּחַת הַמַּיִם:

הָיָה מוֹלִיךְ וּמֵבִיא בַּמַּיִם. מְנַעְנֵעַ הַמַּיִם בְּיָדָיו:

כְּיָוֹן שֶׁעָבַר הַגַּל. שֶׁל מַיִם עַל הַמַּעֲלָה שֶׁל מִקְוֶה שֶׁהַמַּחַט מֻנַּח בָּהּ וְצָפוּ מֵי הַגַּל עַל הַמַּחַט, טְהוֹרָה. וּלְפִי שֶׁהַמַּחַט דַּקָּה וּקְטַנָּה וְיֵרָא פֶּן תִּפֹּל בַּמַּיִם, דֶּרֶךְ לְהַטְבִּילָהּ כֵּן:

פרק ח

משנה א

אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל טְהוֹרָה. וַאֲפִלּוּ עֲיָרוֹת שֶׁל כּוּתִים שֶׁבְּתוֹכָהּ. שֶׁלֹּא גָּזְרוּ טֻמְאָה אֶלָּא עַל אֶרֶץ הָעַמִּים בְּחוּצָה לָאָרֶץ:

וּמְקֻוְואוֹתֶיהָ טְהוֹרִים. וְלֹא מַחְזִקִינַן לְהוּ בִּשְׁאוּבִים, דִּסְתָמָא בְּהֶכְשֵׁר נַעֲשׂוּ:
לְבַעֲלֵי קְרִיִין. לְהַתִּירָן בְּדִבְרֵי תוֹרָה. דְּבַעַל קֶרִי אָסוּר בְּדִבְרֵי תוֹרָה עַד שֶׁיִּטְבֹּל, וְכִי טָבֵיל אֲפִלּוּ בְּמִקְוֶה שֶׁכָּל מֵימָיו שְׁאוּבִין מֻתָּר:
אֲפִלּוּ נִתְמַלְּאוּ בְקִילוֹן. שֶׁמִּלְּאוּ מַיִם בַּכָּתֵף וְשָׁפְכוּ לְתוֹךְ גֻּמָּא, וּמֵאוֹתָהּ גֻּמָּא יֵשׁ דֶּרֶךְ שֶׁהוֹלְכִים הַמַּיִם לַמִּקְוֶה:
שֶׁחוּץ לַמַּפְתֵּחַ. חוּץ לְפֶתַח הַמְּדִינָה:
כְּשֵׁרִים אַף לְנִדּוֹת. לְהַתִּירָן לְבַעֲלֵיהֶן, וְאַף עַל גַּב דְּאִיכָּא אִסּוּר כָּרֵת. וְלֹא חָיְשִׁינַן שֶׁמָּא חֲסֵרִים הָיוּ וְנִפְּלוּ עֲלֵיהֶם מַיִם שְׁאוּבִים וְנִתְמַלְּאוּ, דְּחוּץ לְפֶתַח הַמְּדִינָה אֵין רֶגֶל בְּנֵי אָדָם מְצוּיִין שָׁם:
לִפְנִים מִן הַמַּפְתֵּחַ. לִפְנִים מִפֶּתַח הַמְּדִינָה:
וּפְסוּלִים לְכָל הַטְּמֵאִים. שֶׁבְּנֵי אָדָם מְצוּיִין שָׁם הַרְבֵּה וּמְמַלְּאִים בַּכָּתֵף מַיִם וְנוֹתְנִים שָׁם לְכַבֵּס וְלִרְחֹץ:
מִפְּנֵי הַכְּבִיסָה. שֶׁיֵּשׁ לוֹמַר חֲסֵרִים הָיוּ וְנִפְסְלוּ מִן הַכֵּלִים שֶׁמְּכַבְּסִים שָׁם:
וְהָרְחוֹקִים טְהוֹרִים. שֶׁאֵין מְכַבְּסִים בָּהֶן וְלֵיכָּא לְמֵיחַשׁ לְהָכִי. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

משנה ב

חֲלוּקִים. שֶׁמַּטִּיף טִפִּין חֲלוּקִים כְּמִין שַׁלְשֶׁלֶת:
בַּתְּחִלָּה. בִּתְחִלַּת הַטָּלַת מֵי רַגְלַיִם:
טָהוֹר. דְּלָאו מִין קֶרִי הוּא, אֶלָּא מֵעֲצִירַת הַשָּׁתָן הוּא בָּא:
בָּאֶמְצַע וּבַסּוֹף. שֶׁל הַטָּלַת מֵי רַגְלַיִם, טָמֵא, דְּמִין קֶרִי הוּא:
וְנִמְשָׁכִים. מֵי רַגְלַיִם מְדֻבָּקִים:
טָמֵא. דְּמִין קֶרִי הוּא:
לְבָנִים כָּעֲכוּרִים. וּבַתְּחִלָּה טָהוֹר, בָּאֶמְצַע וּבַסּוֹף טָמֵא. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

משנה ג

הַמְהַרְהֵר בַּלַּיְלָה. וְרוֹאֶה שֶׁבָּא עַל הָאִשָּׁה, וּכְשֶׁנֶּעוֹר מִשְּׁנָתוֹ מָצָא בְּשָׂרוֹ חַם וְלֹא מָצָא טִפַּת קֶרִי:
טָמֵא. דְּוַדַּאי רָאָה קֶרִי אֶלָּא שֶׁנֶּאֱבַד בְּמֵעוּטוֹ בַּבֶּגֶד:
הַפּוֹלֶטֶת שִׁכְבַת זֶרַע בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי טְהוֹרָה. כְּגוֹן שֶׁשִּׁמְּשָׁה בַּחֲמִישִׁי בְּשַׁבָּת, וּפָלְטָה בְּשַׁבָּת, לֹא שְׁנָא שִׁמְּשָׁה בִּתְחִלַּת לֵיל חֲמִישִׁי דְּאִשְׁתַּהֵי הַזֶּרַע בְּמֵעֶיהָ אַרְבַּע עוֹנוֹת שְׁלֵמוֹת לֵיל חֲמִישִׁי וְיוֹם חֲמִישִׁי לֵיל שִׁשִּׁי וְשִׁשִּׁי, לֹא שְׁנָא שִׁמְּשָׁה חֲמִישִׁי עִם חֲשֵׁכָה, דְּלֹא אִשְׁתַּהֵי

אֶלָּא מִקְצָת חֲמִישִׁי וְלֵיל שִׁשִּׁי וְשִׁשִּׁי, דְּלֹא אִיכָּא אֶלָּא שְׁתֵּי עוֹנוֹת שְׁלֵמוֹת. שֶׁהָעוֹנָה הִיא אוֹ יוֹם אוֹ לַיְלָה:

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר. בָּא לַחֲלֹק וְלוֹמַר דְּפוֹלֶטֶת בַּשְּׁלִישִׁי לְשִׁמּוּשָׁהּ טְמֵאָה, אֲבָל פּוֹלֶטֶת בָּרְבִיעִי, טְהוֹרָה. מִיהוּ מוֹדֶה הוּא דְּמִקְצָת הַיּוֹם כְּכֻלּוֹ, דְּלֹא הִקְפִּידָה תּוֹרָה אֶלָּא בְּמִנְיַן הַיָּמִים וְלֹא בְּמִנְיַן הָעוֹנוֹת:

וּפְעָמִים שֶׁהֵן אַרְבַּע עוֹנוֹת שְׁלֵמוֹת. כְּגוֹן אִם שִׁמְּשָׁה בְּלֵיל (רביעי) [חֲמִישִׁי] עִם חֲשֵׁכָה, פְּלִיטָתָהּ טְמֵאָה עַד תְּחִלַּת לֵיל שַׁבָּת:

וּפְעָמִים שֶׁהֵם חֲמֵשׁ עוֹנוֹת. כְּגוֹן אִם שִׁמְּשָׁה בְּתְחִלַּת יוֹם רְבִיעִי בַּעֲלוֹת הַשַּׁחַר, וּפְלִיטָתָהּ טְמֵאָה עַד לֵיל שַׁבָּת:

פְּעָמִים שֶׁהֵן שֵׁשׁ. כְּגוֹן שֶׁשִּׁמְּשָׁה בְּתְחִלַּת לֵיל רְבִיעִי וְהִיא טְמֵאָה עַד תְּחִלַּת לֵיל שַׁבָּת, נִמְצְאוּ שֵׁשׁ עוֹנוֹת שְׁלֵמוֹת:

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר לְעוֹלָם חָמֵשׁ. עוֹנוֹת. וְאִם יָצְאָה מִקְצָת עוֹנָה רִאשׁוֹנָה, נוֹתְנִים לָהּ מִקְצָת עוֹנָה שִׁשִּׁית לְהַשְׁלִים חֲמֵשׁ עוֹנוֹת, דְּכָל הַפּוֹלֶטֶת בְּתוֹךְ חֲמֵשׁ עוֹנוֹת שְׁלֵמוֹת, טְמֵאָה. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה:

משנה ד

טְמֵאָה. הַטִּפָּה שֶׁל שִׁכְבַת זֶרַע שֶׁפָּלְטָה:

טְהוֹרָה. וַאֲפִלּוּ טֻמְאָה דְּרַבָּנָן לֵיכָּא:

וְלֹא כִבְּדָה אֶת הַבַּיִת. לֹא קִנְּחָה אֶת עַצְמָהּ עַד שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר בָּהּ לַחְלוּחִית שֶׁל שִׁכְבַת זֶרַע:

כְּאִלּוּ לֹא טָבְלָה. דְּחֲיִשִׁינַן שֶׁמָּא תִּפָּלֵט טִפַּת שִׁכְבַת זֶרַע שֶׁנִּשְׁאַר לָהּ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם:

לִכְשֶׁיָּטִיל מַיִם טְמֵא. שֶׁמָּא נִשְׁתַּיֵּר מִן הַקֻּרְי בְּתוֹךְ הָאַמָּה וְיוֹצֵא עִם הַשֶּׁתֶן:

בְּיֶלֶד וּבְבְרִיא טָהוֹר. שֶׁיּוֹצֵא בְכֹחַ וְאֵין מִשְׁתַּיֵּר. וְעַד כַּמָּה קְרוּי יֶלֶד, כָּל שֶׁעוֹמֵד עַל רַגְלוֹ אַחַת וְחוֹלֵץ מִנְעָלוֹ וְנוֹעֵל מִנְעָלוֹ, וַאֲפִלּוּ בֶּן שְׁמוֹנִים שָׁנָה. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

משנה ה

טְהוֹרָה מִטֻּמְאָתָהּ. מִטֻּמְאַת נִדָּה, וּמַתֶּרֶת לְבַעְלָהּ:

אֲבָל טְמֵאָה עַל גַּב רַקָּה. שֶׁנִּתְלַשׁ עַל הַמָּעוֹת קֻדֶּם טְבִילָה, וּטְמֵאָה מִתּוֹרַת מַגָּע, דְּרַקָּה מְטַמֵּא בְּמַגָּע וּבְמַשָּׂא:

נָתְנָה שְׂעָרָהּ בְּפִיהָ. וְלֹא בָאוּ הַמַּיִם בִּשְׂעָרָהּ:

קָרְצָה שִׂפְתוֹתֶיהָ. דְּחֲקָה שִׂפְתוֹתֶיהָ בְּיוֹתֵר זוֹ בָזוֹ:

כְּאִלּוּ לֹא טָבְלָה. וַאֲסוּרָה לְבַעְלָהּ כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה:

הָאוֹחֵז בְּאָדָם וּבִכְלִים וּמַטְבִּילָן טְמֵאִין. דְּבִמְקוֹם אֲחִיזָתוֹ לֹא בָאוּ מַיִם:

וְאִם הֵדִיחַ יָדָיו בַּמַּיִם טְהוֹרִים. לְפִי שֶׁהַמַּשְׁקֶה שֶׁעַל יָדָיו מִתְחַבֵּר לְמֵי הַמִּקְוֶה וְשׁוּב אֵין כָּאן חֲצִיצָה:

רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר יָרַק וְכוּ'. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן:

בֵּית הַסְּתָרִים. כְּגוֹן תּוֹךְ הָאֹזֶן וְתוֹךְ הַחֹטֶם וְתוֹךְ הַפֶּה:

בֵּית הַקְּמָטִין. שֶׁל שָׁחִי וְשֶׁל עֶרְוָה. אִי נַמִּי, קְמָטִין שֶׁל זָקֵן וּזְקֵנָה שֶׁבְּשָׂרָם נִקְמָט:

אֵין צָרִיךְ שֶׁיָּבֹאוּ בָהֶן מָיִם. דִּכְתִיב (ויקרא טו) וְכָל אֲשֶׁר יִגַּע בּוֹ הַזָּב וְיָדָיו לֹא שָׁטַף בַּמַּיִם, וְכִי בִּשְׁטִיפַת יָדַיִם נִטְהָר הַזָּב, וַהֲלֹא טְבִילַת כָּל הַגּוּף בְּמַיִם חַיִּים הוּא צָרִיךְ, אֶלָּא לוֹמַר לְךָ מַה יָּדָיו בַּנִּרְאֶה, אַף כָּל בְּשָׂרוֹ בַּנִּרְאֶה, פָּרַט לְבֵית הַסְּתָרִים. וְאַף עַל פִּי כֵן אָמְרוּ חֲכָמִים לְעוֹלָם יְלַמֵּד אָדָם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁתְּהֵא אִשָּׁה מְדִיחָה קְמָטֶיהָ בִּשְׁעַת טְבִילָה, דְּנָהֲי דְּאֵין צְרִיכִין לָבֹא בָהֶן מַיִם, מָקוֹם הָרָאוּי לְבִיאַת מַיִם בָּעֵינָן:

פרק ט

משנה א

אֵלּוּ חוֹצְצִין. חוּטֵי צֶמֶר וְחוּטֵי פִּשְׁתָּן וְהָרְצוּעוֹת. שֶׁהַבָּנוֹת מְקַלְּעוֹת בָּהֶן שֵׂעָר שֶׁבְּרֹאשָׁן, וְהֵן מְהֻדָּקוֹת בַּשֵּׂעָר שֶׁבְּרֹאשׁ וּמוֹנְעוֹת הַמַּיִם מִלְּכָנֵס בַּשֵּׂעָר:

שֶׁל צֶמֶר וְשֶׁל שֵׂעָר אֵין חוֹצְצִים. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה בְּשֶׁל צֶמֶר, אֲבָל בְּחוּטִין שֶׁל שֵׂעָר מוֹדִים לוֹ חֲכָמִים, לְפִי שֶׁהַמַּיִם נִכְנָסִים בָּהֶן. וַדַּוְקָא חוּטִים שֶׁבְּרֹאשׁ חוֹצְצִין. אֲבָל שֶׁל צַוָּאר, אֵין חוֹצְצִים, שֶׁאֵין אִשָּׁה חוֹנֶקֶת אֶת עַצְמָהּ:

משנה ב

קִלְקֵי הַלֵּב. שֵׂעָר שֶׁבָּחֲזֶה כְּנֶגֶד הַלֵּב שֶׁנִּסְתַּבֵּךְ וְנַעֲשָׂה כְּעֵין שְׂרִשְׂרוֹת, וְהֵן נִמְאָסוֹת מִן הַזֵּעָה:

וּבֵית הַסְּתָרִים בָּאִשָּׁה. מִפְּנֵי שֶׁהַשֵּׂעָר נֶאֱחָז וּמִסְתַּבֵּךְ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם מֵחֲמַת הַזֵּעָה וְהַטִּנּוּף וְהַלְּכְלוּךְ. וְדַוְקָא בְּאִשָּׁה נְשׂוּאָה שֶׁמַּקְפֶּדֶת עַל עַצְמָהּ שֶׁלֹּא תִתְגַּנֶּה עַל בַּעֲלָהּ הוּא דְּבֵית הַסְּתָרִים הֲוֵי חֲצִיצָה, אֲבָל בִּפְנוּיָה דְּאֵינָהּ מַקְפֶּדֶת, לֹא הֲוֵי בֵּית הַסְּתָרִים חֲצִיצָה:

לִפְלוּחַ. צוֹאַת הָעַיִן:

גְּלִיד. רִיר הַיּוֹצֵא מִן הַמַּכָּה שֶׁמִּתְיַבֵּשׁ וְנַעֲשָׂה גְּלִיד:

וּשְׁרָף הַיָּבֵשׁ. אִם הָיָה עַל בְּשָׂרָהּ מִן הַשְּׁרָף הַנּוֹטֵף מֵהָאִילָנוֹת אוֹ מִן הַפֵּרוֹת, וְנִתְיַבֵּשׁ שָׁם:

גְּלָדֵי צוֹאָה שֶׁעַל בְּשָׂרוֹ. שֶׁנִּתְיַבְּשָׁה וְנַעֲשֵׂית גְּלִיד:

וְהַמִּלְמוּלִין. כְּשֶׁיְּדֵיו שֶׁל אָדָם מְלֻכְלָכוֹת בְּטִיט אוֹ בְּבֶצֶק אוֹ בְּזֵעָה וּמוֹלֵל יָדוֹ אַחַת עַל חֲבֶרְתָּהּ נַעֲשָׂה עַל יָדוֹ כְּמִין גַּרְגִּירִים שֶׁל שְׂעֹרִים:

בְּשֶׁל מָרַקָה. טִיט הַשָּׁרוּי בְּלֹבֶן בֵּיצָה, עֲשׂוּי לְתַקֵּן בּוֹ הַכֵּלִים שֶׁנִּסְדְּקוּ, שֶׁאֵין הַמַּיִם מְמַחִין אוֹתוֹ. מָרַקָה, לְשׁוֹן תַּמְרוּקֵי נָשִׁים. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

יִתְדּוֹת דָּרָכִים. טִיט שֶׁנִּתְמַעֵךְ עַל יְדֵי הִלּוּךְ בְּנֵי אָדָם שֶׁמְּהַלְּכִים עָלָיו. וּכְשֶׁהוּא לַח נִקְרָא גֵּץ יָוֵנִי, וּכְשֶׁהוּא יָבֵשׁ, נִקְרָא יְתַד הַדְּרָכִים, שֶׁקָּשֶׁה לְהַלֵּךְ עֲלֵיהֶן וְנִרְאֶה כִּמְהַלֵּךְ עַל גַּבֵּי יְתֵדוֹת:

שֶׁאֵין טוֹבְלִין בָּהֶם. אִם הָיָה בַּמָּקְוֶה טִיט כָּזֶה:

וְלֹא מַטְבִּילִין אוֹתָן. אִם הָיָה עַל בְּשָׂרוֹ. וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים, וְלֹא מַטְבִּילִין אוֹתָם אִם נִטְמְאוּ מֵימָיו, דְּלֹא סָלְקָא הַשְּׁקָה בִּמְקוֹם הַטִּיט:

הַקַּמְקוּמוֹס. כְּלִי נְחשֶׁת שֶׁמְּחַמְּמִים בּוֹ הַמַּיִם, וּמֵחֲמַת הֶעָשָׁן וְהַשַּׁלְהֶבֶת שֶׁעוֹלָה עַל גַּבָּיו נַעֲשָׂה סְבִיבָיו פֶּחָמִין:

אֶלָּא אִם כֵּן יְשַׁפְּשֵׁף. הַפֶּחָמִין שֶׁעַל גַּבָּיו:

משנה ג

וּבֵית הַסְּתָרִים בָּאִישׁ. דְּאִישׁ אֵינוֹ מַקְפִּיד. וַאֲפִלּוּ אִשָּׁה אֵין מַקְפֶּדֶת אֶלָּא נְשׂוּאָה כְּדִפְרִישִׁית:

וְשֶׁאֵינוֹ מַקְפִּיד עָלָיו אֵינוֹ חוֹצֵץ. וְהוּא שֶׁלֹּא יִהְיֶה עַל רֹב גּוּפוֹ. וּפְסַק הַהֲלָכָה לְעִנְיַן חֲצִיצָה, רֻבּוֹ וּמַקְפִּיד עָלָיו, חוֹצֵץ דְּבַר תּוֹרָה. מִעוּטוֹ, כְּלוֹמַר אִם הַדָּבָר הַחוֹצֵץ הוּא בְּמִעוּט הַגּוּף, אַף עַל פִּי שֶׁמַּקְפִּיד עָלָיו, אֵינוֹ חוֹצֵץ מִן הַתּוֹרָה, אֲבָל חֲכָמִים גָּזְרוּ עַל רֻבּוֹ שֶׁאֵינוֹ מַקְפִּיד מִשּׁוּם רֻבּוֹ הַמַּקְפִּיד, וְעַל מִעוּטוֹ הַמַּקְפִּיד נַמִּי מִשּׁוּם רֻבּוֹ הַמַּקְפִּיד. וְלֹא גָּזְרוּ עַל מִעוּטוֹ שֶׁאֵינוֹ מַקְפִּיד אַטּוּ מִעוּטוֹ הַמַּקְפִּיד, דְּהִיא גּוּפָא גְּזֵרָה, וַאֲנַן נֵיקוּם וְנִגְזוֹר גְּזֵרָה לְגְזֵרָה:

משנה ד

לִפְלוּחַ שֶׁבָּעַיִן. בְּלַח אֵינוֹ חוֹצֵץ, בְּיָבֵשׁ, חוֹצֵץ. וְשֶׁחוּץ לָעַיִן דִּלְעֵיל, בֵּין בְּלַח בֵּין בְּיָבֵשׁ, חוֹצֵץ. וְטַעֲמָא הָוֵי, דְּחוּץ לָעַיִן אָדָם מַקְפִּיד בֵּין בְּלַח בֵּין בְּיָבֵשׁ. בְּתוֹךְ הָעַיִן, בְּיָבֵשׁ מַקְפִּיד, בְּלַח אֵינוֹ מַקְפִּיד:

כְּשׁוּת שֶׁל קָטָן. כְּמִין שֵׂעָר נוֹלָד בִּבְשַׂר הַקֻּטַנִּים, כְּעֵין שֵׂעָר הַנּוֹלָד בְּקֶשׁוּאִין שֶׁקּוֹרִין פאקו"ס בַּעֲרָבִי, וְאוֹתוֹ שֵׂעָר קְרוּי בִּלְשׁוֹן מִשְׁנָה כְּשׁוּת שֶׁל קְשׁוּת, כָּךְ שֵׂעָר שֶׁל קָטָן הַדּוֹמֶה לוֹ קְרוּי כְּשׁוּת שֶׁל קָטָן, וְהַנָּשִׁים קוֹרְאוֹת לוֹ שֵׂעָר שׁוֹטֶה:

לֹא טָמֵא. אִם נָגַע טֻמְאָה בְּאוֹתוֹ שֵׂעָר לֹא נִטְמָא הַקָּטָן:

וְלֹא מְטַמֵּא. אִם הָיָה הַקָּטָן טָמֵא בְּאַחַת מֵאֲבוֹת הַטֻּמְאוֹת, וְנָגַע אָדָם בְּאוֹתוֹ שֵׂעָר וְלֹא נָגַע בִּבְשָׂרוֹ, לֹא נִטְמָא הַנּוֹגֵעַ, דְּלָא חֲשִׁיב שֵׂעָר זֶה יָד לְהַכְנִיס טֻמְאָה וּלְהוֹצִיא:

משנה ה

וְהַמּוֹר. מוסק"ו בְּלַעַ"ז. וְיֵשׁ סְפָרִים גּוֹרְסִים וְחֵמָר:

דַּרְגָּשׁ. מִטָּה קְטַנָּה. תִּרְגּוּם וְיָשַׁבְתְּ עַל מִטָּה כְּבוּדָּה (יחזקאל כג), דַּרְגָּשִׁין:
עַל הַנְּקִיִּים חוֹצְצִין. מִשּׁוּם דְּקָפְדֵי עֲלֵיהֶן:
בְּלוּסִין. מְלֻכְלָכִים. וְדוֹמֶה לוֹ בַּגְּמָרָא בְּפֶרֶק כְּלָל גָּדוֹל [שַׁבָּת דַּף עו] עִסָּה בְּלוּסָה:
אֵינָן חוֹצְצִין. דְּלֹא קָפְדֵי עֲלֵיהּ. וְהֵינוּ טַעֲמָא דְּמִטּוֹת בַּעַל הַבַּיִת וְעָנִי:
אִכּוּף. כְּמוֹ אֲכָף. וְהוּא שֶׁל עוֹר שֶׁמְּשִׂימִין עַל הַחֲמוֹר כְּשֶׁנּוֹשֵׂא הַמַּשָּׂא:
זַקְקִין. נוֹשְׂאֵי הַנּוֹדוֹת שֶׁל עוֹר. לְשׁוֹן זִיקָא בֵּין מַלְיָא בֵּין חֲסֵרָה שָׁרְיָא, בְּמַסֶּכֶת עֲבוֹדָה זָרָה (דף ס):
אֵינוֹ חוֹצֵץ. שֶׁאֵין מַקְפִּידִין עַל הַלְּכְלוּךְ:
עַד כְּאַסָּר הָאִיטַלְקִי. שֶׁהוּא רֹחַב כְּאַרְבָּעָה גַּרְגְּרֵי שְׂעֹרָה, חוֹצֵץ. פָּחוֹת מִכָּאן, אֵינוֹ חוֹצֵץ. וְתַנָּא קַמָּא לֹא יָהֵב בֵּיהּ שִׁעוּרָא, אֶלָּא אֲפִלּוּ פָּחוֹת מִכְּאַסָּר חוֹצֵץ. וַהֲלָכָה כְּתַנָּא קַמָּא:

משנה ו

מִשְּׁנֵי צְדָדִים. שֶׁעוֹבֵר מִשְּׁנֵי עֶבְרֵי הַבֶּגֶד:
שֶׁל בַּנָּאִים. תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁעוֹסְקִים בְּבִנְיָנוֹ שֶׁל עוֹלָם. וְקָפְדֵי עַל רְבָב שֶׁבְּבִגְדֵיהֶם, דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן כָּל תַּלְמִיד חָכָם שֶׁנִּמְצָא רְבָב עַל בְּגָדָיו חַיָּב מִיתָה:
וְשֶׁל בּוּר. גָּרוּעַ מֵעַם הָאָרֶץ. וְלֹא קָפִיד עַל לְכְלוּךְ שֶׁבִּבְגָדָיו אֶלָּא אִם כֵּן יוֹצֵא מֵעֶבֶר לְעֶבֶר. וּמַרְדַּעַת דַּאֲמַרַן לְעֵיל דְּחוֹצֵץ, הֵינוּ שֶׁעוֹבֵר מִשְּׁנֵי צְדָדִין. דְּלֹא תְּהֵא מַרְדַּעַת חֲשׁוּבָה מִבִּגְדוֹ שֶׁל עַם הָאָרֶץ. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

משנה ז

זַפְתִּין. זוֹפְתֵי חֲבִיּוֹת. אִי נַמִּי, עוֹשֵׂי הַזֶּפֶת:
מְפַסְּלֵי אֵילָנוֹת. שֶׁנּוֹטְלִים הַפְּסֹלֶת מִן הָאֵילָנוֹת. פֵּרוּשׁ אַחֵר, כּוֹרְתֵי הָאֵילָנוֹת. לְשׁוֹן פְּסֹל לְךָ, שֶׁכּוֹרֵת הָעֲנָפִים מִן הָאִילָן כְּדֵי שֶׁיִּתְעַבֶּה וְיַגְדִּיל גּוּפוֹ שֶׁל אִילָן:
שֶׁל קַיָּצִין. הַשּׁוֹטְחִים לַחֲמָה לְיַבֵּשׁ פֵּרוֹת שֶׁל קַיִץ. פֵּרוּשׁ אַחֵר, מְלַקְּטֵי קוֹצִין. וְכָל הֲנֵי לֹא קָפְדֵי אַלְכְלוּךְ הַמִּטְפָּחוֹת שֶׁלָּהֶם. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

פרק י

משנה א

כָּל יְדוֹת הַכֵּלִים. כְּגוֹן יַד הַקַּרְדֹּם וְכַיּוֹצֵא בָהּ שֶׁהִכְנִיסָהּ בַּבַּרְזֶל:
שֶׁלֹּא כְדַרְכָּהּ. בְּעִקּוּם:
וְלֹא מֵרְקָן. לֹא גָּמַר הַכְנָסָתָן. לְשׁוֹן וּמֵרַק אַחַר שְׁחִיטָה עַל יָדוֹ, בְּמַסֶּכֶת יוֹמָא [דַּף לב]:
אוֹ שֶׁמֵּרְקָן. שֶׁגָּמַר הַכְנָסָתָן וְנִשְׁבְּרוּ:

כְּלִי שֶׁהִטְבִּילוֹ דָּרֶךְ פִּיו כְּאִלּוּ לֹא טָבָל. דְּכָל כְּלִי שֶׁבִּתְחִלַּת הַכְנָסָתוֹ בַּמַּיִם כּוֹפֵהוּ עַל פִּיו, אֵין הַמַּיִם נִכְנָסִין לְתוֹכוֹ לְעוֹלָם אֲפִלּוּ מַכְנִיסוֹ כֻּלּוֹ, עַד שֶׁיַּטֶּנּוּ:

בְּלֹא הַזָּבוּרִית. שֶׁלֹּא הִטְבִּיל בֵּית יָדוֹ, אוֹ דָּבָר נוֹסָף שֶׁיֵּשׁ בַּכְּלִי בְּאַחַת מִקְצוֹתָיו. וּלְהָכִי קָרוּ לֵיהּ זְבוּרִית, שֶׁאֵינוֹ עִקָּרוֹ שֶׁל כְּלִי. וְאֵין הַמַּיִם בָּאִין בָּהֶן עַד שֶׁיַּטֶּנּוּ עַל צִדּוֹ. וְכָל הָנֵי דְּמַתְנִיתִין כֻּלְּהוּ טַעֲמָא [כְּדֵי] שֶׁיָּבֹאוּ הַמַּיִם בְּכֻלָּן:

קַלְמָרִין. כְּלִי שֶׁמַּנִּיחִין בּוֹ אֶת הַדְּיוֹ. וְכֵן קוֹרִים אוֹתוֹ בִּלְשׁוֹן רוֹמִי קלמר"ו. וְיֵשׁ מֵהֶן שֶׁפִּיהֶן שׁוֹקֵעַ לְתוֹכָן כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשָּׁפֵךְ הַדְּיוֹ אֲפִלּוּ אִם יַהֲפֵךְ עַל פִּיו. וְאִם הִטְבִּילוֹ כְּדַרְכּוֹ, אֵין הַמַּיִם נִכְנָסִים בֶּחָלָל הַשָּׁקוּעַ שֶׁסְּבִיב פִּיו מִבִּפְנִים, לְפִיכָךְ צָרִיךְ לְנַקֵּב מִן הַצַּד:

משנה ב

הַכַּר. הוּא שֶׁשּׁוֹכֵב עָלָיו:

הַכֶּסֶת. הוּא שֶׁמֵּשִׂים תַּחַת מְרַאֲשׁוֹתָיו:

שֶׁיָּבְאוּ בָהֶן הַמַּיִם. לְתוֹכָן. שֶׁדֶּרֶךְ כַּר וְכֶסֶת שֶׁל עוֹר לְהַכְנִיס וּלְהוֹצִיא מַה שֶּׁבְּתוֹכָן:

כֶּסֶת עֲגֻלָּה. וּקְטַנָּה שֶׁעוֹשִׂים הַשָּׁרִים תַּחַת מְרַאֲשׁוֹתֵיהֶן:

הַכַּדּוּר. פלוט"א:

וְהָאֲמוּם. דְּפוּס שֶׁעוֹשִׂים עָלָיו אֶת הַמִּנְעָל. וְהוּא עָשׂוּי מֵעוֹר וּמְמַלְּאִים אוֹתוֹ בְּשֵׂעָר אוֹ בְּמוֹכִין:

וְהַקָּמֵעַ. שֶׁל כְּתָב אוֹ שֶׁל עִקָּרִין מְחֻפֶּה עוֹר:

וּתְפִלָּה. שֶׁל יָד אוֹ שֶׁל רֹאשׁ:

אֵינָן צְרִיכִים שֶׁיָּבֹאוּ בָהֶן הַמַּיִם. לְפִי שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לְהַכְנִיס וּלְהוֹצִיא מַה שֶּׁבְּתוֹכָן:

משנה ג

קִשְׁרֵי הֶעָנִי. בְּגָדָיו שֶׁל עָנִי שֶׁנִּקְרְעוּ וּקְשָׁרָן, הַקֶּשֶׁר הַהוּא אֵינוֹ עָשׂוּי לְהַתִּיר לְעוֹלָם, הִלְכָּךְ אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַתִּירוֹ בִּשְׁעַת טְבִילָה כְּדֵי שֶׁיָּבֹאוּ עָלָיו מַיִם:

וְהַנִּימִין. נִימִין וּפְתִילִין שֶׁתּוֹלִין עַל שְׂפַת הַסָּדִין לְנוֹי וְעוֹשִׂין בָּהֶן קְשָׁרִים, וְאֵינָן עֲשׂוּיִין לְהַתִּיר לְעוֹלָם:

וַחֲבַט שֶׁל סַנְדָּל. אָזְנַיִם שֶׁיֵּשׁ לִרְצוּעוֹת שֶׁל סַנְדָּל, אֵין צָרִיךְ לְהַתִּיר הַקֶּשֶׁר שֶׁלָּהֶן בִּשְׁעַת טְבִילָה, שֶׁאֵין אוֹתוֹ קֶשֶׁר עָשׂוּי לְהַתִּיר:

בִּזְמַן שֶׁהִיא חוֹצָה. שֶׁהַקֶּשֶׁר חוֹצֵץ, שֶׁאֵין הַמַּיִם נִכְנָסִים לְתוֹכָהּ. וְאֵימָתַי יִהְיֶה זֶה, כְּשֶׁהַקֶּשֶׁר מְהֻדָּק יָפֶה וְאֵז אֵינוֹ עָשׂוּי לְהַתִּיר. וּלְפִי שֶׁהוּא עָשׂוּי לְהִתְקַיֵּם, אֵין צָרִיךְ לְהַתִּירוֹ בִּשְׁעַת טְבִילָה:

וְשֶׁל זְרוֹעַ. קֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלָּה שֶׁל יָד:

בִּזְמַן שֶׁאֵינָהּ עוֹלָה וְיוֹרֶדֶת. דְּמַהַדַּק הַקֶּשֶׁר הַרְבֵּה, וְאֵין הָרְצוּעָה עוֹלָה וְיוֹרֶדֶת בּוֹ:

וְאָזְנֵי הַחֵמָת. אָזְנֵי הַנּוֹד יֵשׁ בָּהֶם קְשָׁרִים מְהֻדָּקִין:

תַּרְמוּל. כִּיס גָּדוֹל שֶׁל עוֹר שֶׁנּוֹשְׂאִין הָרוֹעִים. וּבִלְשׁוֹן מִקְרָא קְרוּי יַלְקוּט:

משנה ד

פְּרַקְסִין. לְבוּשׁ הַתַּחְתּוֹן שֶׁעַל הַבָּשָׂר, וְהוּא פָּתוּחַ בַּכְּתֵפַיִם, וּכְשֶׁלּוֹבְשׁוֹ קוֹשְׁרוֹ עַל הַכָּתֵף, וּבִשְׁעַת הֶפְשֵׁט מַתִּירוֹ:

וְשָׂפָה שֶׁל סָדִין צָרִיךְ לְמַתֵּחַ. הַקְּמָטִים שֶׁיֵּשׁ בִּשְׂפָתוֹ הָעֶלְיוֹנָה, כְּדֵי שֶׁיִּבָּאוּ הַמַּיִם בֵּין אוֹתָם הַקְּמָטִים:

לְמַתֵּחַ. לְפַשְׁטָן וּלְמָשְׁכָן. כְּמוֹ וַיִּמְתְּחֵם כְּאֹהֶל לָשָׁבֶת (ישעיה מ):

וּשְׁנֵצִין שֶׁל סַנְדָּל. רְצוּעוֹת שֶׁקּוֹשְׁרוֹ בָהֶן:

שֶׁיִּבָּעֲבְעוּ. כְּשֶׁמַּטְבִּיל אָדָם בֶּגֶד בְּמַיִם, עוֹלִין כְּמִין אֲבַעְבּוּעוֹת בַּמַּיִם. וּכְשֶׁהֵן מְכֻבָּסִים וּמַשְׁקֶה טוֹפֵחַ עֲלֵיהֶן, מִשֶּׁהִתְחִילוּ הַמַּיִם לְבַעְבֵּעַ, טָהֲרוּ, לְפִי שֶׁהַשִּׁקּוּ הַמַּיִם הַבְּלוּעִים בּוֹ לְמֵי הַמִּקְוֶה. אֲבָל כְּשֶׁהֵן נְגוּבִים אֵין הַמַּיִם בָּאִין בְּכֻלּוֹ עַד שֶׁיְּנוּחוּ מִבַּעְבּוּעָן. שֶׁכְּשֶׁאָדָם מַטְבִּיל סָדִין וְאֵין יָכוֹל לְשָׁטְחוֹ שֶׁאֵין הַמִּקְוֶה רְחָבָה כָּל כָּךְ, תּוֹחֲבוֹ בַּמַּיִם כְּשֶׁהוּא מְקֻפָּל וּמִתּוֹךְ כָּךְ מְבַעְבְּעִים הַמַּיִם, וּכְשֶׁנָּחִין מִבַּעְבּוּעָן בְּיָדוּעַ שֶׁבָּאוּ הַמַּיִם בְּכֻלּוֹ:

משנה ה

מַטְבִּילָן עַד מְקוֹם הַמִּדָּה. וְהַשְּׁאָר אֵין צָרִיךְ טְבִילָה, דְּכָל הָעוֹמֵד לֵחָתֵךְ כְּחָתוּךְ דָּמֵי. וְלֹא הָוֵי חֲצִיצָה לְמָקוֹם הַחֲתָךְ עַצְמוֹ, דְּבֵית הַסְּתָרִים דְּכֵלִים אֵין טָעוּן בִּיאַת מַיִם כְּמוֹ בְּאָדָם. וְיֹתֵרִים בֵּית הַסְּתָרִים דְּכֵלִים עַל בֵּית הַסְּתָרִים דְּאָדָם, דְּאִלּוּ בֵּית הַסְּתָרִים דְּאָדָם נָהֲי דְּאֵין טָעוּנִים בִּיאַת מַיִם בְּעֵינַן רָאוּי לְבִיאַת מַיִם, וּבֵית הַסְּתָרִים דְּכֵלִים אֲפִלּוּ רָאוּי לְבִיאַת מַיִם לֹא צָרִיכִי, דְּאֵין אָדָם מַקְפִּיד שָׁם:

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר כו'. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

מַטְבִּילָן עַד מְקוֹם הַמִּדָּה. עַד אַרְבָּעָה לְגָדוֹל וְעַד עֲשָׂרָה לְקָטָן, וְהַשְּׁאָר טָהוֹר וְאֵין צָרִיךְ טְבִילָה, וַאֲפִלּוּ כָּלְתָה מִדָּה לַחֲצִי טַבַּעַת שֶׁבַּשַּׁלְשֶׁלֶת אֵין צָרִיךְ לְהַטְבִּיל אֶלָּא עַד חֲצִי טַבַּעַת:

רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר עַד שֶׁיַּטְבִּיל אֶת כָּל הַטַּבָּעַת. שֶׁכָּלְתָה הַמִּדָּה לְחֶצְיוֹ. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי טַרְפוֹן:

משנה ו

אֵין מַטְבִּילִין חַמִּין בְּצוֹנָן. דְּאָכְלִים וּמַשְׁקִין אֵין לָהֶם טָהֳרָה בַּמִּקְוֶה, אֶלָּא הַמַּיִם שֶׁנִּטְמְאוּ בִּלְבַד, מִטַּעַם הַשְׁקָה וְחִבּוּר, וְאֵין הַשְׁקָה מוֹעֶלֶת אֶלָּא בְּמִין עִם מִינוֹ, חַמִּין בְּחַמִּין וְיָפִים בְּיָפִים וּמְרִים בְּמָרִים. אֲבָל מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ אֵין הַשְׁקָה מוֹעֶלֶת בָּהֶן וְלֹא נִטְהֲרוּ הַמַּיִם:

מָלֵא מַשְׁקִין. כְּגוֹן יַיִן וְשֶׁמֶן וּמֵי פֵּרוֹת וְכָל מַשְׁקִין חוּץ מִמַּיִם:

כְּאִלּוּ לֹא טָבָל. מְשׁוּם דְּחִיצֵי. וְדַוְקָא שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנּוּ מַרְאֵיהֶן, שֶׁלֹּא נִתְבַּטְּלוּ בַּמַּיִם:

מָלֵא מֵי רַגְלַיִם רוֹאִין אוֹתָן כְּאִלּוּ הֵן מָיִם. דְּמֵי רַגְלַיִם מִין מַיִם הֵן, וּכְשֶׁהִשְׁקוּ עֲלֵיהֶן מֵי מִקְוֶה נַעֲשׂוּ חִבּוּר לָהֶן וְלֹא חָיְצֵי וְנִטְהַר הַכְּלִי. וְיֵשׁ סְפָרִים שֶׁגּוֹרְסִין, רוֹאִין אוֹתָן כְּאִלּוּ הֵן יַיִן, וְאִם הָיוּ מְשְׁתַּנִּים מַרְאֵיהֶן וְחוֹזְרִים לְמַרְאֵה מַיִם, מִתְבַּטְּלִים בַּמַּיִם וְנִטְהָר הַכְּלִי. וּכְגִרְסָא זוֹ מוּכָח בַּתּוֹסָפְתָּא:

מָלֵא מֵי חַטָּאת. מַיִם שֶׁנִּתְקַדְּשׁוּ בְּאֵפֶר פָּרָה, וּמֵהֶם מַזִּים עַל טְמֵאֵי מֵתִים:

עַד שֶׁיִּרְבּוּ הַמַּיִם עַל מֵי חַטָּאת. שֶׁיִּהְיֶה רֹב הַכְּלִי פָּנוּי כְּדֵי שֶׁיִּרְבּוּ מֵי מִקְוֶה הַנִּכְנָסִים בּוֹ עַל מֵי חַטָּאת שֶׁהָיוּ בְּתוֹכוֹ. וְאִם לָאו, עֲדַיִן הוּא בְּטֻמְאָתוֹ וַהֲרֵי הֵן כִּשְׁאָר מַשְׁקִין שֶׁחוֹצְצִין בֵּין הַכְּלִי וּבֵין מֵי הַמִּקְוֶה:

כּוֹר. שְׁלֹשִׁים סְאִין:

וְאֵין בּוֹ אֶלָּא רְבִיעִית. מֵי חַטָּאת. אוֹ שְׁאָר מַשְׁקִין:

כְּאִלּוּ לֹא טָבָל. דִּסְבִירָא לֵיהּ לְרַבִּי יוֹסֵי, רְבִיעִית מַשְׁקִין אוֹ רְבִיעִית מֵי חַטָּאת שֶׁבְּתוֹךְ הַכְּלִי, פּוֹסְלִין בְּטְבִילָה, וְחוֹצְצִין אֲפִלּוּ בְּתוֹךְ כְּלִי גָּדוֹל, עַד שֶׁיַּסִּיר הָרְבִיעִית שֶׁל מַשְׁקִין אוֹ שֶׁל מֵי חַטָּאת וְיַחֲזֹר וְיִטְבִּילוֹ רֵיקָן. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

משנה ז

כָּל הָאֳכָלִים מִצְטָרְפִין. אָכַל אֳכָלִים טְמֵאִים מִכַּמָּה מִינִים וְיֵשׁ בְּכֻלָּן כַּחֲצִי פְּרָס שֶׁהֵן שְׁתֵּי בֵיצִים לְרַשִׁ"י וּבֵיצָה וּמֶחֱצָה לְדִבְרֵי רַמְבַּ"ם, מִצְטָרְפִין לִפְסֹל גְּוִיָּתוֹ מִלֶּאֱכֹל בַּתְּרוּמָה. וְכֵן שָׁתָה מִכַּמָּה מִינִים שֶׁל שִׁבְעָה מַשְׁקִין שֶׁהֵם מַיִם יַיִן שֶׁמֶן דְּבַשׁ חָלָב דָּם טַל, שֶׁאִלּוּ בִּלְבַד נִקְרָאִין מַשְׁקִין, כֻּלָּן מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה לִפְסֹל אֶת הַגְּוִיָּה בְּרְבִיעִית הלג, דִּכְתִיב (ויקרא יא) מִכָּל הָאֹכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל וְכָל מַשְׁקֶה אֲשֶׁר יִשָּׁתֶה, לִמֵּד עַל הָאֳכָלִין שֶׁכֻּלָּן מִצְטָרְפִין וְעַל מַשְׁקִין שֶׁכֻּלָּן מִצְטָרְפִין:

שֶׁעָשׂוּ בּוֹ שְׁאָר מַשְׁקִין. לִפְסֹל אֶת הַגְּוִיָּה:

כַּמַּיִם. וְאֵין שְׁאָר מַשְׁקִין פּוֹסְלִין אֶת הַמִּקְוֶה בִּשְׁלֹשָׁה לֻגִּין כַּמַּיִם. אִי נַמִי, אֵין שְׁאָר מַשְׁקִין מַשְׁלִימִין שִׁעוּר מִקְוֶה לְאַרְבָּעִים סְאָה כַּמַּיִם, דִּכְתִיב מִקְוֵה מַיִם, וְלֹא מִקְוֵה שֶׁל שְׁאָר מַשְׁקִין:

משנה ח

שְׁתָּה מַשְׁקִין טְמֵאִין. שְׁאָר מַשְׁקִין חוּץ מִמַּיִם:

שֶׁאֵינָן טְהוֹרִים בַּגּוּף. לֹא עָלְתָה לָהֶן טְבִילָה בִּטְבִילַת הַגּוּף, דְּאֲכָלִין וּמַשְׁקִין חוּץ מִמַּיִם אֵין לְהֶם טָהֳרָה בַּמִּקְוֶה.

אֲבָל שְׁתָּה מַיִם טְמֵאִין וְטָבַל. טְהוֹרִים בַּגּוּף. שֶׁיֵּשׁ לָהֶן טָהֳרָה בַּמִּקְוֶה עַל יְדֵי הַשְּׁקָה:

הֲרֵי הִיא כְּמוֹת שֶׁהָיְתָה. טְהוֹרָה כְּמוֹת שֶׁהָיְתָה, שֶׁהוּא מַצִּיל עָלֶיהָ בְּעוֹדָהּ בְּלוּעָה שֶׁלֹּא תִּטַּמֵּא:

טוֹבֵל וְאוֹכֵל בַּתְּרוּמָה. דְּטֻמְאָה בְלוּעָה אֵינָהּ מְטַמְּאָה אֲחֵרִים:

בִּזְמַן שֶׁהוּא נִרְאֶה. עַל גּוּפוֹ מִבַּחוּץ:

טוֹבֵל וְאוֹכֵל בַּתְּרוּמָה. לֹא שְׁנָא חֵץ טָמֵא וְלֹא שְׁנָא חֵץ טָהוֹר, אֵינוֹ חוֹצֵץ בַּטְּבִילָה כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ נִרְאֶה: